

навіны гаспадарскія

СЯРЭДНІ БЕЛАРУСКІ ЗАРОБАК у сінэжні склаў 100,7 даляра: Найбóльшыя сярэднія заробкі былі ў банкаўскіх службоўцаў (185 даляраў), страховых агентаў (159), наўкоўцаў (141), лётчыкаў (136) і будаўнікоў (116). Найменшыя — у калгаснікаў (48), сацыяльных работнікаў (65), культурнікаў (82), мастакоў (93) і настаўнікаў (94). Каб задаволіць свае мінімальныя натуральныя патрэбы, у сінэжні чалавек мусіў мець даходу ня менш за 62,5, а сям'я з 4 чалавек — ня менш за 250 даляраў.

70% НАСТАУНІКАЎ НЕ АТРЫМАЛІ заробку за сінэжан. Грошы сплацілі толькі ў вялікіх гарадах. Амаль ва ўсіх раёнах, дзе німа прымысловасці, улады кажуць, што ў мясцовых бюджэтах пуста.

ПЕНСІЙНАЯ РЭФОРМА можа "стартаваць" ужо ў лютым, калі ўрад падтрымае праўланову Міністэрства працы і сацыяльнай абароны аб падвышэнні пенсійнага веку. Падвышашаць яго маюць на 3—6 месяцаў штогод.

МЭДЫЧНЫЯ ПАСЛУГИ збольшага зробіцца платнымі. Самі мэдыкі кажуць, што наведаньне дзяржаўнай паліклінікі будзе каштаваць ня дужа дорага — у сярэднім 1—3 тыс. рублёў. Па-ранейшаму бясплатна мусіць лячыць грамадзяніну з малымі даходамі, дзяцей і цяжарных жанчын.

ДАРАЖЭЕ ГРАМАДЗКІ ТРАНСПАРТ у Менску — адразу на 50%. З 1 лютага аднаразовы талёнчык будзе каштаваць 120, прайзны на адзін від транспарту — 5400, на два — 7200, на трох — 8400, на чатыры — 9600 рублёў. Ільготнікі падрэшаму мусіць плаціць палову ад гэтых коштаваць. Тым часам менскія трамлейбуснікі запатрабавалі, каб у сталіцы друкаваліся розныя талёнчыкі для аўтобусаў і трамлейбусаў — маўляў, тады будзе зразумела, каму і колкі ідзе датычыць з бюджету гораду.

ЗА РАСЕЙСКІ ГАЗ Беларусь будзе разылічвацца па цэнах Смаленскай вобласці і плаціць не 30, а 19 даляраў за тысячу кубаметраў. Гэта ў чарговы раз паабяздзала нам Расея. Узамен "Газпрам" атрымае зынжкі за транзіт газу праз нашу тэрыторыю на Захад.

50 МЛН. ДАЛЯРАЎ было выдаткована з рэзэрву Нацбанку на стабілізацію беларускіх валютаў ў першай палове студзеня. Цягам тыхня дыялога ЗША патанынеў на 1,5% — цяпер на "чорным" рынку ён каштую 1675 рублёў.

3470 ПРАДПРИЕМСТВАЎ было прыватизавана за апошнюю дзесяцігодку ў Беларусі. Але буйных сярод іх было няшмат — цяпер у сярэднім на недзяржакуным прадпрыемстве працуе 210 чалавек.

АБУТКОВАЯ ФІРМА "САЛЯМАНДЭР" хоча мець свае акцыі ў віцебскай фабрыцы "Чырвоны кастрычнік", а фірма па вырабе бульбаўборачных камбайніў "Грымз" — у заводзе "Лідсельмаш". На кантрольны пакет акцыяў немцы не прэтэндуюць, але даваць згоду беларусы пакуль не съплюшоцца.

КОЛЬКАСЦЬ СТРАТНЫХ ПРАДПРИЕМСТВАЎ у Беларусі лягасла ў 23,4 да 35,5%. На Магілёўшчыне іх 47,4%, на Віцебшчыне 46,2%, на Гомельшчыне 41,3%, на Меншчыне 38,1%, на Гарадзеншчыне 32,7%, на Берасцейшчыне 31% і 15,3% — у Менску.

САМАЗВАЛ НА 90 ТОНАЎ грузу пачне вырабляць жодзінскі БелАЗ. Найперш машыну будуть выкарыстоўваць ў кар'ерах.

ГАНДЛЯРЫ НА РЫНКАХ павінны мець касавыя апараты. У Менску на набыццё ім даецца час да 1 ліпеня, у абласцных цэнтрах — да 1 кастрычніка, у раёных — да 1 студзеня 2003 г.

ПРАВА АДЛУЧАЦЬ ЭЛЕКТРЫЧНАСЦЬ за запазычанасці ў школах і большіцах будзе дамагацца ад ураду канцэнтара "Белэнзірга". Толькі з пачатку студзеня агульная запазычанасць перад энергетыкамі вырасла на 23% і складае зараз 484 млн. даляраў.

Сяржук Іваноўскі

Працяг са старонкі 1.

Магілёва, Міхнавічаў, Смургоняў, Рэчыцы, Кастрыцы, Палацкую, Будзічаў, Галінова, Фарынаў, Вялейкі, Ліды, Маладечна прыйшло яшчэ 148 подпісаў.

Кіраўніцтва радыё дало ўжо задні ход. Яно пусціла раненка ўранку паўгадзінную трансляцыю з катэдральнага касцёла. Аднак гэта спроба зрабіць добрую міну пры дрэннай гульні. Людзі, якія падпісваюцца пад

лістамі ў "НН", просяць, каб аднавілася ў поўным аб'ёме і ў рабіні час імша і каб служжыць яе айцец Уладзіслаў Завальнюк. Ягонага добра га слова чакаюць у многіх кутках Беларусі.

На радыё абяцаюць, што праграма можа зноў пайсці ў жывой трансляцыі з наступнае нядзелі. Калі гэта будзе, дзякую Богу. Але пакуль не прагучыць на першым канале, не спрыяна збору подпісаў.

ЛІСТЫ Ў РЭДАКЦЫЮ Неэкзатычнасць Беларусі

Як грубаноў прычыгае бліскучая, заходнікі вабіць усё экзатычнае, дзялкае, незразумелае — тое, што кідаецца ў вечыры, рэжа слых, ад чаго лыга атрымала экзатычны ці хаця ў дэгустацыйнай аргам.

Крывавая бойкі, гвалт, каханье, якое выклікае войны, даспадобы бытансцем, французы ці амэрыканцам. Чароўнусць і незразумеласць замежных мовай стаўшыца спэцыялім да ўсяго. У турыстычных агенцтвах кліенты патрабуюць вандроўкі ў Тайланд, Туреччыну, Егіпэт, Ісляндыю. Мэксіку ці на Карабіскія астравы.

Ёсьць у гэтым вузел супяречнасцяў, нейкая сапсанаванасць, нават ідзялічны фашызм. Захад увесь час крытуе ганіцы сталінскім рэжымам, але пры гэтых фільмах "Сталінград", які выйшаў узіму 2001 г., выклікаў надзвычайную зацікленасць сярод французаў russie-témat. Барбартва альбо проста нязаданьне гісторыі? "Гэта ж дзякуючы Сталіну вы перамаглі!" — цвердзяць мae парыскія знамёны. Тоё, што ўсе мы для іх расеіцы, сведчыць аб экзатычнасці Расеі, тады як іншыя нацыі СССР "ня вельмі цікавыя". "Хіба ж ёсьць прынцыповая розніца паміж расейцамі і беларусамі?" — пытаецца адзін знаёмы лільскі настаянік гісторыі. Для некаторых прэфэрсаў беларусская мова — усё яшчэ дыялект расейскай.

У цэнтральнай парыскай бібліятэцы імя Жоржа Пампіду ёсьць гіганцкі аддзел расейскай літаратуры, значна меньшы — украінскай і польскай. А беларускага няма! Прайда, потым сярод расейскіх аўтараў я адшукаў Васіля Быкова. Што да іншых, дык зазірніце ў адзел украінскай літаратуры: там побач з Лесям Украінкай месцца Адамовіч, Шамякін, Чорны, Танк і Брыль. На мэй пытанні "Чаму гэтак?" бібліятэкарка адказала: "Ці ёсьць прынцыповая розніца паміж russe et bielorussé?"

Хвароба на экзотыку патрабуе ня толькі яркіх колераў нацыянальнай вопраткі, гаргатасці мовы, але ж таксама крывавай барацьбы, гвалту, забойца, ахвяраў. І каб ўсё апісалася, перадавалася, аналізавалася напружана, інтэнсіўна і актыўна. "Што тая Беларусь! Хай усе ведаюць пра Чарнобыль, Хатынь, Курапатаў ці другую сусветную вайну, якія забралі мільёны жыццяў. Усё адно гэта неяк пасіўна, млява. Няма чагоць. Няма... агульнанациональная духу змагання, усё ў вас неяк фаталістычна", — лічыць адзін французскі выкладчык палітычнай навукі.

Што да стэрэotypных ключавых словам сёньняшняй беларускай рэчайнасці, дык яны таксама пазабаўленыя экзатычнасці:

- Дранікі.
- Дык гэткве ў Эльзасе ў нас робяць.
- Гарэлка.
- Ну, яе ў Фінляндіі, Расеі ці Польшчы да халеры!
- Лукашэнка.
- Гэткіх на съвеце — процьма. Глянь на Афрыку, Цэнтральную Амерыку.

Усевалад Гарбацкі, Страсбург

* * *

Хочацца і мне ўставіць свае пяць грошикаў на асноўную тэму гэтых тыхнік: закрыцьцё радыёпрограммы "Голос душы". Мне ня хочацца гаварыць, што "Голос душы" стаў спраўдным арыенцірам у наш складаны час для вернікаў усіх канфесій.

Я не люблю Менску. Адно са жменькі месцаў у горадзе, дзе забываешся на ўсё съвецкія праблемы, дзе архітэктура эпохі "сацэралізму" ня душыць, дзе адпачывае сіцца і сэрца, дзе навокал чысціць беларускую мову, — гэта касцёл Св.Сымона і Алены. У першы дзень гэтага году я, змучаны менскімі ўскрайнімі, вырашыў ехаць дадому, у вёску. Але ня мог наведаць касцёл. Раненка ўстаў, каб пасыпець на дзвеяцігадзінную імшу. Я ня думаў, што пасыль ўчарашні супрасты Новага году ў бажніца будзе шмат людзей, тым больша было маё здзіўленне: ўбачыўшы амаль цалкам запоўненымі людзімі храм. У той дзень я плаўкі шчыльныя сязьмі, калі маліўся за сваю краіну, народ, сям'ю, любімых людзей. Храм — адзінае месца, дзе мужчынне ня сорамна плаціць. І так кожнім днём у гэтай бажніцы сотні людзей плачуть, молячыць за Радзіму. Няма нікіх плянай, няма будучыні ў людзей, што закропілі "Голос душы".

Зыміцер Панкавец, Кастрыца (Барысаўшчына)

* * *

Я абураны закрыцьцём "Голосу душы", хоць і праваслаўны. Мне агідна ад таго, што зынікае ўсё сваё і што з нас старанна лепяць славяну, вядома якіх.

Брыдка слухаць трэск гэтых Уладароў сёньняшніх, іхны казані ў разыўвіцы і захаваны традыцыі, культуры, гісторыі і духоўнасці і ўсяго іншага, ня кажучы ўжо аб мове.

Пятро Філіповіч, Чамярысы (Брагіншчына)

* * *

навіны за тыдзень**БТ-2 адчыніца 1 траўня**

Міхail Падгайны на прэс-канфэрэнцыі 30 студзеня заявіў, што другі нацыянальны канал пачне вяшчаць з 1 траўня. Дзяржаве будзе належыць 51% акцый. Вядуцца перамовы пра пакупку некаторых праграмаў ОРТ.

"Першы музычны" супраць "Харты-97"

Кіраўніцтва канала будзе судзіца з "Хартыяй-97", якую зъмісьціла на сваім сайце інфармацыю, што замест ТВ-2 людзі вымушчаны глядзець крадзенны замежныя і расейскія кліпы. Нібыта з-за гэтага страты "Першага музычнага" склалі 3 тыс. даляраў. Вырашыць спрэчку па-за судом нерэальна.

Шахцёрскі страйк забаронены

Менскі абласны суд забароніў саўлігорскім шахцёрам ладзіць 1 лютага панераджальны піцьвіліны страйк да задаволіў пазоў адміністрацыі "Беларуськалю" да іншых прадкамаў. Пры канцы пасяджэння старшыня Салігорскага гарадзкага страйкаму Віктар Барабеад паведаміў, што рашэнне пра панераджальную забастоўку прымалі страйкам, а ня мітынг рабочых.

Закон "Аб альтэрнатыўнай службе" рыхтуеца

У Адміністрацыі прэзыдэнта быў аблеркаваны праект закону "Аб альтэрнатыўнай службе". Ён дае магчымасць альтэрнатыўнай службі на толькі вернікам пэўных канфесій, але ў маладзёнем зь няпоўных сем'яў. Юнакі будуть занятыя грамадзкімі арганізаціямі і некаторыхіх "стравніц" з прынадзялком.

Няўзгодненая ўлады

Старшыня савету рэспублікі Аляксандар Вайтовіч прызнáў, што дзеяньні заканадаўчай і выкананічай улады Беларусі ў замежнай палітыцы бываюць няўзгоднені. Прыкладам, як у суітасці, калі быў паставлены пад пытанне прыезд у Менск рабочай групы ПА АБСЭ на чале з Утай Цапф, а таксама адмоўлена ўзіве byloumu kiraўniku KNG ABEСЭ паслу Ганс-Георгію Віку. Вайтовіч адзначыў, што выкананічая ўлада не інфармуе парламентароў аб матывах сваіх дзеяньні.

Новыя прызначэнні

Як паведамляе прэс-служба Лукашэнкі, ён даў згоду на прызначэнне Анатоля Руслека першым намеснікам, а Івана Залатарэвіча і Любові Сіўчынікамамі міністра прымысловасці, Эдуарда Таўпянца першым намесні

Багаты выбар

У 1943 г. урад БССР абвясыці конкурс на стварэнныя нацыянальная гімну. Нягледзячы на тое што ў ім удзельнічалі самія вядомыя паэты — Кульшоў, Максім Танк, урадавая камісія так і ня вызначылася з гімнам. Песьня Міхася Клімковіча й Несцьера Сакалоўскага "Мы беларусы" спачатку не задумвалася як гімн. У канцы 1949 г. кампазытар і паэт сумесна яе перапрацавалі, і ўжо як варыянт гімну яна пылілася ў міністэрскіх шуфлядах да 1954 г., калі выбар дзяржаўнага гімну савецкай Беларусі быў зроблены на яе карысць. Паэт даведаўся пра гэта за дзень да съмерці.

24 верасеня 1955 г. песьня была зацверджана ў якасці Дзяржаўнага гімну БССР. Сям'я нябожчыка-паэта атрымала неблагую прэмію — 40 тысяч рублёў. Пасля XX зіезду тэкт прарабляла спэцыяльная камісія, якая зъмінила "Сталін вялікі" на "съцят камунізму". Тады ж новы гімн запісалі на радыё, і гэты адзіны запіс праекружваўся кожнай раніце і вечар трыцацца пяць гадоў — аж да 19 верасеня 1991 г., калі верш Клімковіча быў адрынуты, бо адлюстроўваў залежнае становішча Беларусі.

Вархойны Савет Беларусі стварыў камісію па стварэнныя новага гімну на чале з Нілам Гілевічам, у яку ўвайшлі Алег Трусаў, Вольга Іпатава, Рыгор Барадулін, Васіль Быкаў і інш. Разглядаліся найперш гісторычныя гімны беларускага народу — "Магутны Божа" і "Мы выйдзем шчыльнымі радамі". Апошнім, напісаным у 1919 г. кампазытарам-самавукам Уладзімерам Тэраўскім на верш Макара Краўцова як вялікі марш слуцкіх паўстанцаў, у 1920—30-я карысталіся ў Заходній Беларусі, а пазней на эміграцыі. Ён лічыцца гімнам БНР. Да 1930 г. яго дазвалілася ссылаўца і ў БССР, за выключэннем другой строфы, якую можна было

выконваць толькі ў перапрацоўцы Міхася Чарота:

Хай перарве ўсе прапоны
Наш беларускі родны дух!
Свабоды съяз, штандар чырвоны,
Пакрый сабой народны дух!

"Магутны Божа" быў створаны як гімн рэлігійны, малітва, але не ўзабаве здабыў і вялікую съвецкую папулярнасць. Цікава, што ва ўкраінца ёсьць рэлігійны гімн "Боже Велікі, Едині, нам Украіні храни!", а ёсьць гімн дзяржаўны — "Ще не вмерла Украіна".

Як гімн выконвалася ў песьня "Не загаснуць зоркі ў небе" Міколы Янчука на верш Янкі Купалы (1911). Яе выконвалі на Ўсебеларускім кангрэсе ў 1917 г., на адкрыцці ўстаноўчага зіезду БНФ у Вільні, доўгі час яна выкарыстоўвалася як гімн Згуртавання беларусаў свету.

На слова "Пагоні" Багдановіча свае мэлёды стварылі беларускія кампазытары Мікола Шчаглоў-Куліковіч, Аляксей Туранкоў, Мікола Равенскі, Уладзімер Мулявін, Віктар Гуляеў і інш.

Цягам двух гадоў у камісіі ішлі спрэчкі, але адзінага разаныя ейныя сабры ня выпрацавалі. Як на мякаюць некаторыя апытаныя намі

ў сёньняшнім нумары, прыніць гімн зашкодзілі амбіцы Ніла Гілевіча, які прарапоўваў свой варыянт гімну.

Працы камісіі сапраўды шкодзілі асабістыя амбіцы. Напрыклад, песьня Уладзімера Алоўніка на слова Алесія Бачылы "Радзіма мая дарага", з дзяцінства вядомая кожнаму беларусу, не разглядалася на конкурсе, відаць, толькі таму, што яе... не было каму "прабываць".

Паэты съпішаліся прадставіць свае тэксты, кампазытары — сваю музыку... А спадар Алоўніка ў той час ужо цягка хварэў.

Тым часам наблізіліся часы рэваншу саветчыкі, і пошуку гімну пайшлі ў іншых кірунках.

Газета "Наша слова" працавала чытачамі стварыць "народны" гімн на музыку Сакалоўскага. Уладзімер Жыгалка з Менску даслаў якіасці асновы свой верш "Жыве Беларусь!" і прасіў, каб над ім прапаравалі ўсе, хто можа. Людзі дасылалі ў рэдакцыю свае варыянты, а прафесіяналы з ТВМ спрабавалі скласіці зь іх нейкі "кампрамісны" тэкст.

Канчатковы варыянт ТВМаўскай працы выглядаў так:

Мы, беларусы, — вольныя людзі!
Наша "Пагоня" імчыць у вяках.
Рэ высока сімвал Радзімы —
Бел-чырвона-белы величны Съяз.
Прыпей:
Разам ніколі мы не загінем,
З Богам сустрэнем шчасця зару.
Наша адданасць — вечнай Радзіме.
Хай жа заўсёды жыве Беларусь!

Працяг на старонцы 4.

Мая, Максім і Франак Клімковічы: "Пабыў гімнам — і хай сабе!"

Працяг са старонкі 1.

"НН": Ці звіраецеся вы брацьі ўдзел у конкурсе? Скажам, прадставіць на яго трохі пад-праўлены тэкст Вашага бацькі, дзеда і прадзеда? Як у Рәсей Міхалкоў?

Мая Клімковіч: Нашто яго чапаць?! Пабыў гімнам — і хай сабе. То ўжо гісторычна з'ява. Ни хочацца сέньня такіх словаў, хочацца новых. Хай хот-небудзь напіша новы гімн. Мне здаецца, што нікто да бацькавага тэксту вяртадца ня будзе. Я супраць эгата, супраць таго, каб правіць тыя слова. Тым больш і аўтара няма. Невядома, ці пагадзіўся б ён на тое, ці пісаў бы сам што новае.

Максім Клімковіч: На мой погляд, сама абвішчэнне конкурсу зроблена на ў час. Што б ні было прынята, яно па вызначэнні выявіцца часовым. Бо эгата будзе гімн не Беларусі, а сέньняшняе РБ. Зараз, калі гучыць музыка Сакалоўскага, у галаве самі сабой узьнікаюць дзедавы слова "Мы, беларусы...", і, мяркую, не ў мене аднога. Гучыць яны цяпер парадайна, бо тэкт пісаўся як гімн БССР. І навокал тое самае — пародыя на краіну, пародыя на ўрад. Хутчэй за ўсё камісія пойдзе па расейскім варыянце. Я думаю, улады захочуць паправіць і

ўзяць стары тэкст, падоўжаць лягчыны ланцуг: герб — стary БССРаўскі, съяз — таксама...

Мая К.: Дарэчы, і ранейшы тэкст ужо двойчы правілі. Першапачаткова бацька зрабіў рэфэрэнс "Слава табе, беларускі народ!". Панамарэнка сказаў: "Ці не зашмат славы беларускаму народу?" Бацька напісаў: "Горда ўзвыша ў съветлае высі". Выправілі на множны лік: "у съветлья высі". І, вядома, касмэтычна пераробка часоў Хрушчова.

"НН": А на пачатку 90-х вас як-небудзь улучалі ў працэс прыняція новага гімну замест бэзэсэзраўскага?

Максім К.: Бабуля рассказвала, што прыходзілі прадстаўнікі камуністостаў, вэтэранаў, казалі, што хочуць перарабіць дзедавы тэкст і прадставіць як варыянт словаў на гімн. Хацелі заручыцца падтрымкай сяякоў, але бабуля ім адмовіла. Але афіцыйна гэта ўсё тады ня выплыла. Калі б нешта было, Гілевіч, які ачольваў тады камісію ў Вархойным Савеце і жыве з намі ў адным пад'ездзе, сказаў бы. Тады, відаць, спраба з прыняціем новага гімну замарудзілася ўтым ліку і праз ягонае жаданьне дзялчыца да напісаныя гімну. Гэта натуральна для пээтаў. Нагаду, у дэмакратычнай краіне стварыць гімн нашмат цяжэй, чым у таталітарнай, дзе парамэтры твору задаюцца проста і вельмі канкрэтна.

Мая К.: Добра, каб у нас быў гімн, як у швайцарцаў, — пра тое, якія ў нас прыгожыя палі, лясы, лугі, якія ў нас найлепшыя ў съвеце краіна. Каб без палітычных установак.

"НН": А якую песьню асабі-

ста Вы хацелі б чуць у якасці беларускага гімну?

Мая К.: Я за тое, каб пісаліся і новы тэкст, і новая музыка. Што да існіх, так бы мовіць, гісторычных гімнавых варыянтаў, то найбольш блізкі мне "Мы выйдзем шчыльнымі радамі" Макара Краўцова на музыку Тэраўскага.

Максім К.: Паляніз Агінскага. Яго ў Беларусі ведае кожны, пазнае мэлёдью з трэцяе ноты. Цікава атрымаецца, калі адзін чалавек стане аўтарам тімнаў дзязюючых краінаў. Той жа "Магутны Божа" існуе ў съядомасці, ну, ад сілі ста тысячай чалавек. Паляніз — папулярная рэч, ён яи толькі "прапісаны" ў галавах усіх беларусаў, а яшчэ й шырокая вядомы ў съвеце. Менавіта такі твор можа і варты таго, каб стаць гімнам. А вось тэкст да яго тэбра пісаць. Наўрад ці нешта з того, што ёсьць, файна ляжа на яго. Словы Сокалава-Воюша дзяржаўнаму гімну яи дужа пасуць. Хоць я и ведаю, што з сучасных пээтаў варты звацца "манумэнталістам", хто так валодае формай, каб напісаць дасканалы гімн з сувенірным патрыятычным наборам зваротаў, вобразаў. Пры ўсёй савецкасці — а іншым ён яи мог быць — у старым гімне такі набор меўся.

Франак Клімковіч: Я таксама за паляніз. Што да тэксту дзеда, дык яго супраць, каб яго чапаці, пераробляці. Альбо бярыце яго за гімн такім, як ён ёсьць.

"НН": А якую песьню асабі-

апытніне "НН" Які гімн патрэбны Беларусі?

Іван Карэнда: не скажу

начальнік ідэялагічнага ўпраўлення Адміністрацыі презыдэнта
Мне адказваць не выпадае. У мінулым нумары вашай газеты было напісаны, што, маўляю, меркаваны Іван Карэнда ў выбары тімну будзе вадыць беларускую пазыцыю ўраду. Хану заўпэўніць, што камісія будзе аўктыўна разглядаць усе мажлівія варыянты, і тое, што я думаю наоку гэта, будзе ўсяго толькі адным з меркаваньняў.

Сяргей Карцэс: "Магутны Божа"

дырэктар Опэры

Адно ведаю: нельга пакідаць стary гімн, бо гэта музыка будзе цягнучы на старыя слова, якія не адпавядаюць і не павінны адпавядаць беларускай рэчаіснасці. Добры варыянт — "Магутны Божа", ён можа дапамагчы Беларусі.

Міхась Міцкевіч: "Магутны Божа"

сын Якуба Коласа

Я за гімн "Магутны Божа" Арсеневай і Равенскага. Ці можна за некалькі месяцаў стварыць што лепшае, каб потым не перарабляць?

Уладзімер Гіламедаў: "Маладая Беларусь"

дырэктар Інстытута літаратурознаўства імя Янкі Купалы

Мяне прываблівае праект гімну на музыку Анатоля Багатырова і словаў Янкі Купалы "Маладая Беларусь". Ёсьць тут гарманічнае ўзаемадранікенне. Што да музыки Сакалоўскага, дык яна сама па сабе выдатная і на страціла эстэтычных якасціў, але гэта ўжо гісторычная зьява. Я супраць рэстараціі старога тэксту праз зъмены ў ім некаторых словаў і радкоў.

Артур Вольскі: "Магутны Божа"

пісменьнік

Музыка Сакалоўскага неблагая, але яна савецкая па духу. Мне ж найбольш блізкі і дараў "Магутны Божа" Наталья Арсеневай з музыкай Міколы Равенскага.

Лявон Вольскі: не стary

рок-музыка

Паколькі мы заўжды ідзем за "старышымі братамі", то і тут паўторым ягоны подзыві і возьмем у якасці гімну старую мэлёдью. Які-небудзь павесеньнік ці песьненік напіша верш на зададзеную рыфы. Калі так здаўніца, трэба ўспрыніць гэта з іроніяй. Беларускі гімн мусіць гучыць урачыста, цяперашні ж гучыць для мяне і май сброву съмешнавата і легкадумна. Працуючы над праектам "Я нарадзіўся тут", я пераканаўся, што варыхі гісторычных варыянтаў гімну беларусі шмат.

Алег Трусаў: "Магутны Божа"

старшыня Таварыства беларускай мовы

"Магутны Божа". Наша арганізацыя зьбіраеца афіцыйна працаваць яго на конкурсе. Ёсьць унікальная мажлівасць падніць грамадзкую думку ў падтрымку гэтага варыянту гімну. Напрыклад, варта было б надрукаваць ягоныя словаў ў прэсе. Людзі могуць выказывацца за "Магутны Божа" лістамі на імя старшыні камісіі, віцэ-прем'єра Улад

Багаты выбар

Праця са старонкі 3.

Дружная праца слу́ мацуе,
Годнасьць гартуре з году ў год.
Веліч Радзімы - мужанскась народу.
Мы - беларусы, слáуны наш род.
Прыпей.
Край беларускі - шчодры, дзівосны.
Рэкі, азёры чыстыя тут.
Мірна гамоняць бярозы ды соны.
Слаўце, нашчадкі, родны наш кут.
Прыпей.

З ідэйнага пункту гледжання не падкапаешся, але ўсё адно съмешна: як у капусынку.

Саюз кампазытараў абвясціў конкурс песен на верш Янкі Купалы "Маладая Беларусь". Ён праходзіў за зачыненымі дэзвярьымі і доўжыўся амаль цэлы год.

У Міністэрстве культуры была створаная новая камісія, у якую паступалі прапанаваны гімнаў. Аўтары былі, як правіла, аматарамі й пераважна сялянамі. Адна даярка праехала паўкраіны, каб падзіліца сваім думкамі і пачуцьцямі. "Я пачынаю дайць карову, а ў галаве ў мяне гучыць вершы", — так пачала яна свой маналёт, поўны шчырасці, боло і любові да роднай зямлі, згадвае сакратарка гэтай камісіі Эльвіра Алейнікава. Алейнікава выслушоўвала яе цэлы дзень. "Людзі, асабліва вяскоўцы, хочуць адчуваць свою датычнасць да дзяржавы. Я ведаю, як гэта важна, і я імкнулася ўсіх высушаць, усім адказаць", — кажа Алейнікава.

За паўтара году камісія сабрала 500 тэкстаў. Мелёдый было крыху меней — калі сотні. Многія аўтары выдумлілі тэксты да гатовых музэй, пераважна Сакалоўскага. Найлепшыя варыянты аранжаваліся для духавога і сымфанічнага аркестру, а таксама для хору. Ладзі-

ліся праслушоўвани.

Вячаслав Кузьняцоў прапанаваў у якасці гімунаркестравані ім фрагмент "Полацкага сыштку". Гэтая мелёдія ў 2001 г. была прынятая ў якасці новага гімуна Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына" замест ранейшага "Не загасніць зоркі ў небе...". Аднак аранжаваны Кузьняцоў пакуя амаль неявдомае шырокай грамадзкасці.

Як неўядомая і песьня Анатоля Багатырова "Маладая Беларусь", якая здабыла перамогу на міністэрскім конкурсе. Зрэшты, вынікі конкурсу не былі зацверджаны. У апошнім жэсце адчою на прайэрэдадні рэфэрэндуму, калі ўсім стала ўжо не да асабістых амбіцій, бо гінула дзяржава, Камісія Вярхоўнага Савету на сваім пасяджэнні 20 красавіка 1995 г. нарэшце зацвердзіла ў якасці праекту Дзяржаўную гімну "Магутны Божа". Згодна з гэтым рашэннем, Беларускае радыё мусіла штодзень трох месяцаў транслюваць праект новага гімуна "для азнямлення насельніцтва". Але радыё проста прайгравала гэтае рашэнне.

Народ жа не пераставаў марыць пра новы гімн, якім можна было бы ганаўцыца. Складаліся новыя тэксты да музыкі Сакалоўскага альбо падтэксцоўкі да палінезіі Агінскага. Некаторыя з іх — прыкладам, верш Сокалава-Воюша — вельмі ўдалыя. Вось, дзеля прыкладу, верш "Мой край" Мар'яна Віжа, надрукаваны ў "ЛіМе" 19 жніўня 1994 г.

Край, мой любы,
родны Край,
Мілей за ўсё на съвеце ты.
Квітней, руней, мой слáуны
дзіва-Край.
Для нас ты на зямлі съвяты.

КАМЭНТАР РЭДАКЦЫІ

Лепш кепскі, чым ніякага

Мы не маладая нацыя. Нашай дзяржаўнасці трысяча гадоў. Трысяча гадоў праішла, як мы хрысьціліся. 750 гадоў таму ў Наваградку быў каранаваны першы кароль Беларусі Міндоўг. "Пагоні" — 700 гадоў. Любы адукаваны беларус гэта ведае. Адукаўванага чалавека і пытанье пра гімн не зьбліжыць. Ён ведае, што гімн БНР — "Мы выйдзем шчыльнымі радамі", гімн БССР — "Мы — беларусы, з' братняю Русью...", гімн беларусаў свету незалежнасці — "Магутны Божа".

РБ — пераходнае ўтварэні-

не, якое можа скончыць так, а можа гэта. Гімнам цяперашній РБ сапраўды ія можа быць гімн БНР ці недаўгавечны гімн БССР.

Гімн — важны інструмент нацыянальнага будаўніцтва. Лепш кепскі гімн, чым ніякага.

Гімн — гэта перш за ўсё традыцыя. Калі лічыць, што нашай дзяржаўнасці не 1000 гадоў, а 80, што яна пачалася з БССР, тады трэба пакідаць гімн Сакалоўскага або наскроў сацыялістичную "Радзіму маю дараўгу". Калі ж лічыць, што наша дзяржаўнасць пачынаецца з Лукашэнкі, тады патрэбны

новы гімн. І па меры зъмены пакаленіння кожны новы Лукашэнка будзе пачынаць з адкрыціем старога гімуна і ўвядзеніем свайго младабеларускага, як адкінулі ўжо 700-гадовую "Пагоню". Кожная новая БССР, РБ будзе ствараці саме новыя сымбалі сваёй фанабры. Гэта будзе, пакуль Беларусь ня стала нармальнай дзяржавай, пе-ремніцай трысячагадовых традыцый.

Лёс чырвона-зялёнага сцяга і герба-вяночка прадказаць ня-цияжка. Яны будуць заменены на гістарычныя сымбалі некаторых сацыялістичных краін пры вызвалені з-пад са-вецкай акупациі.

найлепшыя, і толькі потым журы вызначыць пераможцу. Новы дзяржаўны гімн мусіць прагучыць 3 ліпеня. Часу застаецца вельмі мала, а ў камісію дагэтуль не паступала аніякіх прапановаў. Адно Таварыства беларускай мовы афіцыйна абвесьціла пра свой намер прапанаваць на конкурс "Магутны Божа" Равенская і Арсеньевай. Ды Саўмін яшчэ не зацвердзіў палажэння аб конкурсе.

Большасць сяброў камісіі — выдатныя прафесіяналы ў галіне музычнага мастацтва, народныя артысты СССР і Беларусь, прафесары Беларускай акадэміі музыкі. Міхаіл Фінберг, Леанід Гуляка, першы намеснік міністра культуры ўладзімер Рылатка, старшыня Саюзу кампазытараў Ігар Лучанок, кампазытары Зыміцер Смольскі і Валер Іваноў, мастацкі кіраўнік Дзяржаўнага народнага аркестру, рэктар Беларускай акадэміі музыкі Міхаіл Казінец, мастацкі кіраўнік хору Нацыянальнай тэлерадыёкампаніі Віктар Роўда, мастацкі кіраўнік Дзяржаўнага народнага хору Міхаіл Дрынёўскі, мастацкі кіраўнік Дзяржаўнай акадэмічнай харовай капэлы імя Шырмы Людміла Яфімава, рэктар Беларускага ўніверситету культуры Ядвіга Грыгоравіч, дырэктар Інстытуту літаратуры АН Уладзімер Гніламёдаў, кандыдат мастацтвазнаўства, да-цэнт Беларускай акадэміі музыкі Эльвіра Алейнікава. Кідаецца ў очы адсутнасць пісьменьнікаў і пазаў. Здавалася б, гэта съведчыць аб том, што камісія будзе пераважна змайміца.

Але ў нядыўнім інтэрвю ў ТВ

міністар культуры Леанід Гуляка

ня выключыў, што музыка гімуна

застанецца ранейшай, а слова будуть новыя. У актыве камісіі застаюцца і традыцыйныя гімны, а таксама "Маладая Беларусь" Анатоля Багатырова.

Відаць, адсутнасць пісьменьнікаў тлумачыцца тым, што яны маюць рэпутацію вальнадумцаў па прыродзе. У камісіі няма ніводнага чалавека "ішчага літеру", з ліку тых, хто заходзіцца ў апазыцыі да цяперашніх уладаў і, прынамсі, не задзейнічаны ва ўладнай машыне. Ніводзін чалавек не прадстаўляе беларускі дыяспары. Такой камісіі цяжка будзе прыняць агульнанациональны гімн.

Апытањне "НН" паказвае, на-кількі далёка наша краіна пайшла ў справе нацыянальнага будаўніцтва за апошнія 10 гадоў. За гімн "Магутны Божа" выказываюцца тыя, хто 10 гадоў таму яшчэ ня ведаў пра ягонасць існаваны.

Выбар гімуна пераканаўча съведчыць, да чаго багата наша беларуская культура. Гляньце: маем дзясятак прыгожых, пранікнёных гімнаў-шэдоўраў. Дзіка толькі, што ў дэмакратычнай Беларусі палова гімнаў забароненая для выка-нання на нацыянальным радыё і тэлебачаны. Аднак гэта ўжо так, проста рэпліка ў вечнай дыскусіі пра дэмакратыю, роўнасць моваў і культуры.

Юлія Андрэева

Гімны суседзяў

Гімнам Польшчы з'яўляецца мазурка, больш вядомая як "Jeszcze Polska nie zginela". У 1926 г. песьня стала афіцыйным гімнам Польшчы.

Словы ўкраінскага гімуна "Ще не вмерла Україна" напісаны ў 60-х XIX ст. паэт, этнограф і фальклорыст Павал Чубінскі. Верш быў упершыню надрукаваны ў 1863 г. і набыў шалённую папулярнасць, яго наўпрыпісвалі Шаўчэнку. Музыку да верша ў тым самым годзе напісаў кампазітар і дырыжор Міхаіл Вярбіцкі. Паколькі ён традыцыйны, нікога не палахваляе ў ім неакультурнае радкі пра "Украіну ад Сану да Дону".

Гімн Літвы "Lietuvos, tevyné mūsu" ("Літва — наша радзіма") быў напісаны пры канцы 19 ст. лідэрам вызвольнага руху, патом, публіцыстам, лекарам Вінкасам Кудзіркам. Упершыню напісаны гімн быў выкананы ў 1899 г. хорам пад кіраўніцтвам кампазытара Сяславаса Саснаўскага ў Санкт-Петрагорске. А ў Літве ўпершыню прагучыў ў 1905 г., перад пасяджэннем Вялікай Рады Літвы. У 1919 г. яго прынялі як дзяржаўны. Кудзірка не дажыў да незалежнасці, але ў ягоны гонар назвалі горад — Кудзірка. У 1940 г. бальшавікі адміністравалі гімн, але ў 1991 г. ён быў вернуты.

Гімн Літві "Dievs, sventi Latviju!" ("Божа, баласлави Латвию") напісаны Карліс Баўманіс у 1873 г., упершыню яго выканалі на першым усеагульным съвяце латышскай песьні і танцу. Песьня стала галоўнай нацыянальной песьнай латышскага народу, а ў 1918 г. — нацыянальным гімнам. Савецкая ўлада ў 1940 г. адміністравала нацыянальны сымбал, у тым ліку і гімн. Латышы выконвалі гімн на тайніх сходах, бо за прылюднае яго выкананне давалі колькі гадоў турмы. У 1990 г. нацыянальны сымбал, у тым ліку і гімн, быў вернуты.

Бяз Бога і каралевы

Гімн Вялікай Брытаніі "Божа, беражы каралеву" напісаны у 1740 г. Генры Керы. Тая самая песьня была да 1974 г. гімнам Аўстраліі. Пасля краіна, адракаючыся калянільнай спадчыны, вырашила яго зъмяніць. У часе ўсенароднага апытањня 60 тыс. аўстралійцаў прагаласавалі за песьню "Australians all, let us rejoice". Яе ўзялі і з'яўлі.

Канада зъмяніла гімн аж два разы. Спачатку ў 1867 г., калі атрымала з аўтамонію ад Брытаніі і разыўтала із гімнам "Божа, беражы каралеву". У тым самым годзе малады настаўнік з Таронта, шатляндца Аляксандар Муір напісаў песьню "Кляновы ліст назаўсёды". Песьня спадабалася англаканадам, але яна была вельмі шавіністичная, у прыватнасці ўсплывала заваёву Квебеку. Франаканадцы трывалі несправядлівасць трынаццаць гадоў — да 24 чэрвеня 1880 г., калі ў Манрэалі адбываліся вялікія ўрачыстасці з нагоды нацыянальнага съвята франаканадаў. Дня Івана Хрысціцеля. На іх мусу завітаць генэрал-губэрнатар Канады, англескі маркіз Лорн. Съпявачы ангельскі гімн квэбэцкага не хацела і ў адну ноч кампазытар Калікс Лявале і вярхоўны судзьдзя Квебеку Адольф-Базіль Рут' напісалі пісні "О Канада!", які быў выканаваны на съвяце. Мелёдія спадабалася англаканадам. Яны напісалі англоўнік тэкст, і з таго часу песьня выконвалася на разнастайных урачыстасцях. Яе нават адбівалі куранты над будынкам парламэнту.

Але афіцыйна гімнам "О Канада!" стала ў 1980 г., так і захаваўшы два тэксты на толькі разнамоўныя, але розныя сэнсам. Англаканадцы съпявачы пра раўніны ар заходу да ўсходу ды моцнага Поўнач, а франаканадцы пра зямлю бацькоў Квебек ды раку Святога Лайурина.

Самыя-самыя

Сучасны гімн Уругвай налічвае 11 слупкоў па восем радкоў у кожным плюс уступнае і заключнае слова хору, агулам — 96 радкоў. А гімн Нідэрландаў яшчэ большы — ажно 133 радкі! Даўгі быў і ранейшы гімн Кітаю — яго можна было съпявіць паўднёв. Таму, відаць, кітайцы яго і зъмінілі на песьню з мастацкага фільму пра змаганье з японскім імпрыялістамі, падобную да "Марсельезы": "Паўстань, хто хоча вызваленія, са сваімі зброямі збудуем Вялікую Сыцяну. Для лёсу нація настаў рашучы час, з грудзей ірвецца кркі апошні: "Паўстань! Паўстань! Пай-стань! Пай-стань!". А гімн Японіі "Kimbä" Хіраморы Хашы складаецца ўсюгі з аднаго слупка. Па-беларуску сэнс такі: "Ты-сячу, не, восем тысячу пакаленінёў доўжыцца

навіны за тýдзень

Польскае правасудзьдзе на баку беларусаў

Вроцлаўскі адміністрацыйны суд вырашыў не выдаваць Беларусі былога намесніка дырэктара МАЗу Аляксандра Якаўлева, якога беларуская прокуратура абвінаваціла ў кантрабандзе і адміністратыўных брудных грошей. У абарону А.Якаўлева съведчыў С.Шушкевіч. У Варшаве ідуць аналагічныя слуханьні па справе банкіра Вацлава Маркевіча. Правацэ яшчэ не скончыўся, аднак Маркевіч ужо вызвалілі з-пад варты. На карысць яго съведчылы В.Вячорка, А.Лябедзька, П.Мардаў, В.Круглавы і сын Тамара Віньнікай.

Ліквідацыю НДП адклалі

Канстытуцыйны суд Германіі адклав судовы разбор справы аб забароне изнасінскай партыі НДП, паколькі адзін са съведкаў абвінавачаньня, 66-гадовы Вольфганг Фрэнц, выявіўся агентам спецслужб і ягоныя паказаньні страйці вагу. Нечаканы скандал можа змарнаваць шматмесячную падрыхтоўку да ліквідацыі НДП.

ЗША павялічваюць выдаткі на абарону

Джордж Буш зьбіраецца значна павялічыць бюджет міністэрства абароны ў наступным фінансавым годзе. Пэнтагон атрымае на 48 млрд. даляраў больш, чым летась (рост на 12%). Дадатковыя сродкі пойдуть на павелічэнне заробкай вайскоўцам, паліпшэнне іхных жыльлёвых умоваў, падвышэнне боегатоўнасці арміі. Зараз новы праект бюджету разглядае Кангрэс.

Масхадаў застаецца прэзыдэнтам

У суботу 26 студзеня мініў тэрмін прэзыдэнцкіх паўнамоцтваў Аслана Масхадава. Аслан Масхадаў быў абраны прэзыдэнтам Чачні 27 студзеня 1997 г. Згодна з чачніскай канстытуцыйай, прэзыдэнцкі тэрмін складае пяць гадоў, і ён скончыўся ў наядзелю. Тым ня менш Аслан Масхадаў працягвае заставацца прэзыдэнтам Чачніскай рэспублікі да таго часу, "пакуль 27 студзеня якога-небудзі году не адбудзута новых прэзыдэнцкіх выбары". Так гаворыцца ў пастанове №69 Дзяржаўнага камітэту абароны ЧРІ ад 27 лістапада 2001 г. Гэтай пастановай у сувязі з вайсковымі дзеяннямі на тэрыторыі рэспублікі ўведзене ваеннае становішча. Адпаведна, выбарчыя права грамадзян рэалізаваць немагчыма. Калі ж ДКА ЧРІ на чале з Масхадавым адменіць ваеннае становішча, то выбары можа будзе правесці, але толькі 27 студзеня — у памяць аб тых выбарах, калі Масхадаў стаў прэзыдэнтам. Да тых часоў усе чачненцы павінны адпачываць штогод 27 студзеня і сяylvatavač Dzien gonyaru. Тым часам прэзыдэнцкія выбары плянуне правесці ўвесень гэтага году цяперашні кіраўнік чачненскай адміністрацыі Ахмад Кадыраў.

Тарас Кузё

За падрыхтоўкай да украінскіх парламэнцікіх выбараў уважліва сочачь ня толькі на Захадзе, але і ў Маскве. Расея вельмі хацела б зарабіць на сваім посьпеху, якім скончыліся двухгадовыя спробы пераарыентаваць украінскую шматвакторную палітыку на ўсход. Асноўная пагроза ўсходняму напрамку і ўсё большаму ўплыву Расеі — Віктар Юшчанка і ягоны блёк "Наша Украіна".

Ва Украіне, як і ў іншых посткамуністычных краінах, падтрымка рэфарматарскага курсу, умацаванне нацыянальнай ідэнтычнасці і арыентация на Эўропу цесна звязаныя адно з адным. Захад звязаны праста падтрымлівае гэты набор "палітычных тэндэнцыяў", спрыяючы правядзенню рэформаў і свободных выбараў. Так, ЗША дапамаглі ў падрыхтоўцы 25 тысяч членуа мясцовых выбарчых камісій і выдзелілі 200 тыс. далараў на падтрымку рэгіональных СМИ Украіны. Расея ж бачыць сваю асноўную задачу ў замацаванні сваіго

Украіна будзе Наша

Працяг са старонкі 1.

Маюць шанцы трапіць у парламент па партыйных съпісах блёк Юліі Цімашэнка (журналісты далі яму прыгожую абрэвіятуру Б'ЮТІ — намёк на сапраўды пекнью кіраўнічку блёку) (7,9%), аўтаданыне "Жанчыны за будучыню" (5,1%), Партыя зялённых (4,9%), Сацыялістичная партыя (4,5%), Сацыял-дэмакратычная партыя Украіны (аб'яднаная) (4,1%), Прагрэсіўныя сацыялісты Натальлі Вітронка (3,7%), партыя "Яблык" (3,0%), "Адзінства" (2,0%) і Дэмакратычны саюз (1,9%).

Асноўныя сцэнар змаганьня можна акрэсліць як бацацьбу нацыяналь-дэмакрата Юшчанкі за тое, каб атрымаць як мага больш месцаў у Вярхоўнай Радзе, і спробы пракучымаўскіх сілаў захаваць свой уплыў і не дапусціць узмацнення колішнягі прэм'ера І.Юшчанкі, і Кучмы прыкладна пазбыгтаць выказвацца адзін супраць другога, але ў реальнасці цягам апошняга года яны толькі й варагавалі міжсобу.

Праводзячыя паспяховую рэфарматарскую дзейнасць, урад Юшчанкі-Цімашэнка дасягнуў добрых эканамічных паказынкаў. Кучма пачаў баяцца росту папулярасці свайго першага міністра. Летась 26 красавіка, акурат на 15-я ўгодкі чарнобыльскай аварыі, камуністычна-алігархічна большасць Вярхоўнай Рады адправіла ўрад Юшчанкі ў адстаку. Прэм'ер у сваім апошнім слове ахарактарызаваў гэту падзею як паразу тых, хто спавядае прынцыпы публічнай палітыкі і легальнай эканомікі, і паабяцаў вярнуцца.

17 ліпеня Юшчанка разам з прадстаўнікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячамі шэрагу палітычных партый і мясцовай адміністрацыі — пераважна "руху ўсіх" — узяўся на самы высокі пункт Ук-

арынку. Юшчанка разам з падстаканікамі інтэлігэнцыі, спартоўцамі, дзеячам

вайна вибарчых тэхналогій

Блён “За Юшчанку”, КПУ (аб’яднаная) і кааліція “Супраць усіх”

Гутарка зь вядомым украінскім інтэлектуалам Міколам Рабчуком находит будучын парламэнтскіх выбараў ва Украіне, палітычных манеўраў адміністрацыі Леаніда Кучмы, непераборлівасці апазыцыі і таго, чым гэта можа скончыцца.

“НН”: Якія палітычныя сілы маюць шанцы на перамогу на выбарах, а якія выконваюць ролі статыстай?

Мікола Рабчук: Рэальная сіла толькі дзіве. Першая — неаднародная партыя улады. Асноўная сіла там — гэта блён “За адзіную Украіну”, які падтрымлівае большасць чыноўнікаў. Аднак ёсьць і іншыя цікавыя інстасі, напрыклад, партыя “зялёных”, якая насамрэч не зьяўляецца “зялёной”, ці так званая Сацыял-дэмакратычная партыя Украіны (аб’яднаная), якая насамрэч не зьяўляецца дэмакратычнай. Дужа пасыпаховы праект апошніх месяцаў — партыя “Жанчыны за будучыню” Яна вельмі добра раскрученая і, відавочна, пераадолее 4%-ы бар’ер, можа нават возыме больш галасоў. Партыю гэтую таксама называюць “Жанчыны за будучыню дзяляць презыдэнта і ягоных унукаў”, бо ў ёй бярэ ўдзел жонка презыдэнта.

Другая сіла, таксама неаднародная, — гэта апазыцыя, перадусім у выглядзе блёку “Наша Украіна” Юшчанкі. Ёсьць таксама радыкальная апазыцыя — блён Юліі Цімашэнка “Бацькаўшчына” і Сацыялістичная партыя Мароза, і ёсьць “кішэнная апазыцыя” — камуністы, якімі пужаюць нашых нацыял-дэмакратоў.

“НН”: Якія палітычныя сілы займае партыя улады?

М.Р.: Паколькі яна вельмі неаднародная, яе пазыцыі вельмі размытыя. Яна зьяўляецца самым выразным выяўленнем агульнай украінскай амбівалентнасці. Гэта партыя дэкларуе нібыта сваю адданасць зўрапейскому выбару, але адначасова надае асаблівую ўвагу стасункам з Расеяй. Яна дэкларуе сваю прыхільнасць да украінскае дзяржаўнае мовы, але адначасова патрабуе не прыціскаць іншых моваў, маючы на ўвазе расейскую. Яна нібыта гаворыць слушныя слова, але іх можна трактаваць па-рознаму і гэта пазнаму артыкулецца ў розных рэгіёнах, у залежнасці ад каньюнктуры. І так ва ўсіх іншых пытаннях. Яны нібыта за прыватную ўласнасць, але

зь некаторымі заўвагамі. Вельмі аморфная і, я скажу бы, хітрай апазыцыя.

І жук і жаба

“НН”: Каго ж у такай сітуацыі падтрымлівае нацыянальная інтэлігенцыя?

М.Р.: Асноўная маса падтрымлівае блён “Наша Украіна” Віктора Юшчанкі — ён вельмі ўсім сымпатичны і папулярны ва ўсім народзе. Хоць яго інтэнсіўна зьнішчаюць палітычныя апанэнты з партыі Медведчука — СДПУ(а) — яны кантралююць ТВ, мучачы Юшчанку, як толькі могуць. Хоць гэта не асноўная партыя улады — яна нібыта пры ўладзе, але яна ня той клан, які дамінуе, — такі трошки апальны клан. Гэта ўжо асабістая барацьба: Медведчук бачыць у Юшчанку канкурэнта на презыдэнцкіх выбараў 2004 г., да якія яны ўжо рыхтуюцца, і магчыма, што зараз ідзе барацьба на столкі за парламэнт, колькі за будучыня прэзыдэнцкія выбары.

Вялікая частка украінскай інтэлігенцыі будзе падтрымліваць Юлію Цімашэнку. Яна — яскравы нацыянальны алігарх у апазыцыі да прэзыдэнцкай улады. Кола ейных прыхільнікаў больше за кошт нездаволеных празьмернай кампраміснасцю Юшчанкі, вакол якога сабраліся занадта сумнёўныя саюзіні, сапраўды і жук і жаба. Туды Кучма напхала столкі сваіх людзей, што гэта ўжо не зусім апазыцыйны блён.

“НН”: Якія праблемы стаяць перад Юшчанкавым блёкам?

М.Р.: Ён мае шэраг праблемаў. Першая — адсутнасць уласных магутных СМІ. У яго ёсьць пэўныя рэгіональныя мас-мэдіа, але яны агульнанацыянальных. Другой слабасцю ягонага блёку зьяўляецца ўнутраная аморфнасць. Юшчанка хацеў туды набраць як мага больш розных людзей, як мага больш разнастайных сілаў, каб ахапіць усю Украіну, каб гэта ня быў толькі заходнедукаінскі праект. І набраў шмат сумнёўных хайрусынікаў. Ён можа не заваяваць Усходній Украіны і страціць Заходнюю. Яны прыдадзуту ў парламен-

мент (маюць вельмі высокі рэйтинг), сфармуюць самую вялікую фракцыю, але не здабудуць і паловы галасоў выбаршчыкаў, на якія спадзяваліся. Вельмі аморфныя там сілы сабраліся, і чижка ім знайсьці нейкі кансэнсус.

Блён “За Юшчанку” бязь Юшчанкі

“НН”: Як адбываецца перадвыбарная кампанія на рэгіональным узроўні?

М.Р.: Мясцовыя кіраўнікі — вельмі хітрыя, яны звычайна ніколі не кладуць усе якія ў адзін кошык. Фармальна большасць зь іх падтрымліваюць

партию улады, г.з. “За адзіную Украіну”. Іх прости ў дырэктыўным парадку абавязалі гэта рабіць. Але яны “ставяцца съвечку і Богу, і чорту” — трошки так фліртуюць зь іншымі палітычнымі сіламі. Страхуюцца на ўсякі выпадак і бізнесоўцы — афіцыйна-неафіцыйна падтрымліваюць усіх, нават часам камуністаў. Мала што здарыцца, лепш мець сяброў і ў тым асяродку. Мас-мэдіа амаль цалкам пад кантролем мясцовай улады, але і яны дапускаюць пэўныя паслабленні для апазыцыі. Так што я не могу казаць, што ўлада ўсё татальніца кантралюе.

“НН”: Якая зараз сітуацыя ў некалі адзінам Народным руху Украіны? Ці аб’яднаўца тыя групouki, на якія ён раскалоўся?

М.Р.: Яны ўжо аб’ядналіся ў “Нашай Украіне”. Фармальна яны ня могуць гэтага зараз зрабіць, бо, згодна з законам, гэта будзе ўжо іншя партыя, якая ня будзе мець права браць удзел у выбараў. Але яны дэкларуюць жаданье зрабіць гэта пасля выбараў. Пад эгідай Юшчанкі можа абыцца аб’яднанне нацыянал-дэмакратычных сілаў. Хоць Юшчанка як кандыдат на будучых прэзыдэнцкіх выбараў нікто хоча атаясамліваць сябе выключна з нацыянал-дэмакратам. Тому ён намагаецца гэты блёк пашырыць — магчыма, з гэтym звязаная ягоная непераборлівасць у фармаваны кааліцыі.

Зь іншага боку, мы назіраем вельмі небясьпечныя гульні з боку партыі ўлады, перш за ўсё Адміністрацыі прэзыдэнта, на-кіраваны на разъяднанне існых партыяў і блёкаў. У працівагу тым дэльвіям фракцыям Руху, якія ўвайшлі ў Юшчанка-

ву “Нашу Украіну”, створаная трэцяя невялічкая група раскольнікаў, якіх яўна падтрымліваюць ва ўладных колах. Яны вельмі добра фінансуюцца — гэта я ведаю ад людзей з іх асяродзьдзя, — яны вельмі добра аплачваюцца. Гэтыя людзі стварылі свой блён, які так і называецца — “Народны рух Украіны”. Шмат каго гэта можа зьбіць з панталыку.

Пры дапамозе прэзыдэнцкай Адміністрацыі быў створаны і блён “За Юшчанку”. Гэта вельмі цылічнае маніпуляцыя. Разумеецца, да чаго яны дайшлі, наколькі груба гэта робіцца! Юшчанка іх на гэта не ўпачувашваў, але яны і так зарэгістравалі свой блён. Судзіца зь ім немагчыма, таму што Юшчанкаў ва Украіне шмат і невядома, за якога яны Юшчанкі. Гэтыя групы ня пройдуть у парламэнт, але яны адчынуць 1—2% галасоў ад таго ж Юшчанкі. Вось у чым уся праблема. Створаны блён “Супраць усіх”. Яго заснавальнікі палічылі, што вельмі шмат людзей галасуе супраць усіх, і вырашылі выкарыстоўцца гэта на сваю карысць: “Калі вы супраць усіх, галасуцце за нас, бо мы якраз супраць усіх”.

Гэтыя падробкі вельмі добра характарызуюць рэжым, які ўсё тыя камуністычныя прадукуюць. Няма сумневаў, што за ўсім стаіць на першую чаргу ўлада. З другога

жайней. Нават камуністы гаворыць толькі пра “збліжэнне”, “інтэграцыю”. Адбываецца адышход, зъмена палітычных інтарэсаў і арыентацыяў — г.з. розныя палітычныя сілы вымушаныя лічыцца з рэчаіснасцю, а рэчаіснасць такая, што насельніцтва Украіны ўсё больш усвядамляе сябе насельніцтвам самастойнай Украіны і ёсьць розныя прыкметы таго, што нацыянальная ідэнтычнасць умацоўваецца.

“НН”: Ці прысутнічае Беларусь у перадвыбарнай рыторыцы?

М.Р.: Паколькі Лукашэнка выклікае ў нас мала сымпаты, Беларусь фігуруе ў нас хутчэй як адмоўны прыклад. Маўляў, глядзіце, што з намі можа быць, калі мы будзем задужа арыентавацца на Москву, душыкі украінскую мову і г.д. Адзінай партыя, якая прыводзіцца Беларусь у якасці становчага прыкладу, — гэта партыя Натальі Вітранка, экстремістская левая, нават лявацкая партыя, якая некалі адкалоўлася ад сацыялістаў. Вітранка мае рэпутацыю “украінскага Жырыноўскага”. Гэта адзінай групой, якая кажа, што вось нам трэба браць прыклад з Беларусі, як там усё добра.

“НН”: Якай, на вашу думку, будзе палітычна раскладка пасля выбараў?

М.Р.: Відавочна, паменшае камуністычнае фракцыя. Гэта наступства таго скандалу, калі яны яўна выдалі свае супрацоўніцтва з рэжымам, фактычна сабатуючы ўсе спробы апазыцыі націснуць на Кучму. Тады іх калябарацыянісцкая сутнасць высьветлілася, і гэта адштурхоўвае ад іх многіх ідэйных левых. І, апрош таго, у іх зъмяншаецца.

“НН”: Якай, на вашу думку, будзе палітычна раскладка пасля выбараў?

М.Р.: Відавочна, паменшае камуністычнае фракцыя. Гэта наступства таго скандалу, калі яны яўна выдалі свае супрацоўніцтва з рэжымам, фактычна сабатуючы ўсе спробы апазыцыі націснуць на Кучму. Тады іх калябарацыянісцкая сутнасць высьветлілася, і гэта адштурхоўвае ад іх многіх ідэйных левых. І, апрош таго, у іх зъмяншаецца.

“НН”: Ці моцны ўплыў Расеі на украінскія выбары?

М.Р.: Ён заўжды існаваў і доўга будзе існаваць. Расея ўпльывае на нас праз свае мас-мэдіа. У вялікіх гарадах кабельнае ТВ рэтранслюе расейскія каналы, якія вядуць расейскую прарапаганду. Існуюць украінскія вэрсіі маскоўскіх газет *Ізвестія*, *Украіна*, *Комсомольская правда* в Украіне, *Аргументы и факты в Украіне* і г.д. Фармальна яны зарэгістраваныя ва Украіне, але на 60—90% складаюцца з расейскіх матэрыялаў і зноў-такі вядуць адпаведную прарапаганду. Ну і акрамя таго працуюць расейскія палітэхнолагі — гэта зноў жа агульнавядома.

Іншая справа, што на гэтых выбарах, у параўнанні з папярэднімі, слабее расейскі факттар, бо практична ніводная партыя цяпер не агітуе за “узыядзенне”, за аднаўленне Савецкага Саюзу і нават за абвяшчэнне расейскай мовы другой дзяржавы.

Гутарыў С.Р.

МІКОЛА РАБЧУК — палітычны і культурны аналітык, гісторык культуры. Лідэр кіеўскай інтэлігенцыі. Ягоныя апошнія кнігі — “Ад Маларосіі да Украіны: парадоксы запозыненага нацыяўтавання” (2000) і “Дылемы украінскага Фауста: грамадзянская супольнасць і “будаўніцтва дзяржавы” (2000).

выбарамі

Магчыма, што ФЭП і ягоныя саюзіні з'яўляюцца і за другім “касцятым скандалам”, які меў месца ва Украіне ў пачатку студзеня 2002 г. У ім фігуравалі Юшчанкі і кіеўскі мэр Аляксандар Амельчанка. Як адзначыў Сяргей Собалеў, намеснік старшыні партыі “Рэформы і парадак”, апошні скандал “выразна паказаў на тых, хто арганізаваў кааліціскі скандал” у Кучмавым кабінэце. Собалеў меў на ўвазе падаразненне, упершыню выказане радыё “Свабодная Эўропа” і радыё “Свабода” у сінегл. за записам размовы Кучмы стаіць СДПУ(а) (разам з Расеі).

Новыя стужкі былі абнародаваныя нядыўна створанай грамадзкай групай “За добрасумленасць у палітыцы”, якая мае цесныя сувязі з эсдэкамі і НРУ(е). Мэта гэтай акцыі — дыскредытаваць Юшчанку, стварыць ўражаньне, што ён разам з Амельчанкамі меў намер прыбрэць віцэ-спікера Медведчука. Большаясць палітычных партыяў асудзілі абнародаваныя запісы, а Амельчанка нават падаў у суд. Амельчанка, заўзяты

ТАРАС КУЗЁ — навуковы супрацоўнік Цэнтру дасылавання праблем міжнародной бясыпекі Еўропы ўніверсітэту (Канада).

ПРАГРАМА ТВ З 4 ДА 10 ЛЮТАГА

ПАНЯДЗЕЛАК,
4 ЛЮТАГА**БТ**

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 Добрай раніцы, Беларусь!
9.10, 17.00 "Крот". Сэрыял (Расея) 1-я сэрыя.
10.05 Арсенал. Програма пра войска.
10.30 Тэлебарометар. Прогноз надвор'я.
11.00, 21.45 "Сямейная повязі". Сэрыял.
12.20 "На скрыжаваннях Эўropy". Тэлефестываль беларускай песні.
13.05 "ТАСС упáунаважаны заявіць". Маст.фільм. 9-я сэрыя.
14.10 Дак. сэрыял "Скарбы сусветнай культуры".
15.20 "Жулі Леско".
18.30 Зона Ікс.
18.45 Прэм'ера тэлеэкрану. Маст. фільм "Не ў грашах шчасце".
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
22.35 Стадыён.
23.00 Плянта "АРТ".
23.50 Начны сэнс. Мэліядрама "Адна з тых начай".

СТВ

6.00, 16.30 "Паўэр рэйнджэрз, ці Магутныя рэйнджэрз".
6.30, 16.05 "Цік - герой".
7.00, 15.40 "Неймаверы Халк".
7.30 Інфарматычная програма "168 гадзін Менску".
8.20, 23.15 "Віртуальны съвет".
8.30 "Кіно": паліцыйскі баявік "Ледзі-чмок".
10.45 "/52" Спартовы агляд.
11.00, 12.20, 22.45, 0.35 "M1". Музычная програма.
11.30 "Дарма і Грэг". Сэрыял.
12.00, 15.00, 19.00, 23.00 "24 гадзіны".
12.15 "Запрашаем паскардзіца".
12.45 "Марш Турэцкага-2".
13.55, 21.40 "Кобра". Сэрыял.
15.15 "Прынцэса Сысы". Мультсэрыял.
16.55 "Чарцяня". Тэленавэля.
18.00 Спартовыя навіны.
18.15 "Пакуль гарысь съвекча...".
18.45 Прэм'ер-парад "Сталічны". Гумарыстычная програма.
18.50 "Тэма дня".
19.15 "Добры вечар, маленькі...".
19.30 "Кіно": трэйлер "Вялікія гроши".
23.30 Футбольны кур'ер.
0.00 Начны музычны канал.

OPT

8.00, 11.00, 17.00 Навіны.
8.15 "Зямля хаканьня".
9.10 Дак. дээткыў "Прыўсцьці з пакаяннем". Справа 2000 году.
9.40 Поле цудау.
10.35 "Падарожная нататкі".
10.50 Бібліяманія.
14.15 Краіна цудаў. "Чатыры мушкетёры".
16.00 Вялікае мыцьцё.
17.25 "Лёгкі дух!". У гасціцах у Міхаіла Будакімава.
18.00 Чакай мяне.
19.00 "Хто хоча стаць мільянэрам?".
20.00 Час.
20.35 Прэм'ера шматсэрынага фільму "Клетка". 1-я сэрыя.
21.40 Незалежнае расыследаванне.
22.30 Начны "Час".
23.00 "Гарачы лёд". Гісторыя алімпійскай хакею.
23.30 "Начная зъмена" Дээмітрыя Дзіброва.

РТР

7.00, 8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
7.15 Москва - Менск.
7.35 Экспрэтыз РТР.
7.50 Весткі - Москва.
8.15 "Каралёк - пушка пеучая".
10.30 Афіша.
10.40 "Санта-Барбара".
16.30 Маст. фільм "Мытня".
18.00 Камэдыны сэрыял "Дружная съемка".
18.30 Камэдыны сэрыял "Юрыкі".
19.35, 22.15 Весткі - Москва.
21.30 Бізнес-навіны.
23.30 Вечаровыя бізнес-навіны.
0.00, 05.30 Погляд знутры.
01.00 "Грошы" з Лу Добсам.
04.00 Лары Кінг.

АЎТОРАК,**5 ЛЮТАГА****БТ**

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.40 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 Добрай раніцы, Беларусь!
9.15, 17.00 "Крот". Сэрыял.
10.05 Стадыён.
10.30, 15.40 "Маленькая Айнштайн". Сэрыял для дзяцей. Заключная сэрыя.
11.00, 21.45 "Сямейная повязі". Сэрыял.
12.20 Добры дзень, Беларусь!
13.05 "ТАСС упáунаважаны заявіць...". Маст.фільм. 10-я сэрыя.
14.15 Дак. сэрыял "Скарбы сусветнай культуры".
15.20 "Горац".
16.20 "5x5".
18.35 "Масква - Менск".
18.50 "Майстры-дудары". Маст. фільм.
20.25 "Музэум". Сядзібны партрэт.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
22.35 Спорт-кур'ер.
12.20 "Анталёгія аднаго верша". Яўген Еўтушэнка.

Культура

9.15 "Рамантыка рамансу". Вядучы Л. Сярэбранікай.
9.40 "Балетная школа". Дак.фільм.
10.45 "Сфэры". Міжнародны агліяд.
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
11.45 Разам з Фафалем.
12.00 "Ох, ужо гэты дзеткі".
"Бобік у гасціцах у Барбоса". Мультфільмы.
12.20 "Анталёгія аднаго верша". Яўген Еўтушэнка.

12.30 "Восеньская партрэты". Уладзімер Васілёў.
13.00 Культурная рэвалюцыя. "Інтэрнэт - канец культуры". Праграма М.Шышкова.

13.50 "Дробянь", "Амэрыканская прыгажуні". Кароткамэтражны фільмы.

14.45 Прэм'ера дакументальнага цыклу "Архімэдау, рычаг". Фільм 4-ы, "Фізык-лірык".

15.10 "Навальнічны камяні". Тэленавэля.

15.35 "Прамэтэй", "Волат-эгаіст". Мультфільмы.

16.05 Alma mater.

16.35 "Балетная школа". Дак.фільм.

17.50 "Стагодзьдзе Рускага музею". Аўтарская праграма В.Гусева.

18.15 "ГРАНД".

19.10 "XX стагодзьдзе. Выбранае". Дзімітры Кедрын. Да 95-годзьдзя з дня нараджэння.

19.50 Дабранач, дзеци!

20.00 Тэатральная Расея. С.Мрояж.

"Стрытвіз". Спектакль тэатру-студыі "Чалавек".

21.20 П.Чайкоўскі Славянскі марш. Дырыжор В.Вярбіцкі.

21.35 "Што рабіць?". Праграма В.Трацьцяковы.

22.30 Ад. кінаавангарду да відэарту. "Боль".

НТВ

7.00, 7.30, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.00 Сёняня.

7.15 У запас.

7.40 Карданны вал.

7.45 Пляц хвілін з Наважонавым.

7.55 Крымінал. "Шчырае прызначэнне".

8.20 Служба выратаваньня.

9.25 Надоечы.

10.35 Лялкі.

11.20 Дээткыў "Інспектар ДАІ".

12.20 Ток-шоу "Прынцып Даміно".

14.40 Крымінал.

15.20 Дээткыў "Візіт да Мінатараў". 1-я сэрыя.

16.55 Сквалнасьць.

17.40 Крымінал.

18.30 Герой дня.

18.50 Прэм'ера НТВ. Дээткыў "Шатун". 1-я сэрыя.

19.50 "Птушкі на цернях". 1-я сэрыя.

21.55 "Хуткая дапамога".

23.25 Гардон.

CNN

Праграма перадач з панядзелка па чацвер

07.00, 02.00 Навіны.

10.00 Бізнес-цэнтар.

19.30, 06.30 Амэрыканскія навіны.

21.30 Бізнес-навіны.

23.30 Вечаровыя бізнес-навіны.

00.00, 05.30 Погляд знутры.

01.00 "Грошы" з Лу Добсам.

04.00 Лары Кінг.

Эўраспорт

9.30 Горныя лыжы. Кубак съвету (ханчыны).

10.30 Горныя лыжы. Кубак съвету (мужчыны).

11.30, 16.00, 18.00, 22.00, 23.00, 05.00, 06.00 Сусветныя навіны.

12.30, 14.30, 17.30, 00.30 Навіны спорту.

13.00, 16.00 Бізнес Інтэрнешнл.

18.30, 22.30, 03.30 Пытаныне - адказ.

19.30, 06.30 Амэрыканскія навіны.

21.30 Бізнес-навіны.

23.30 Вечаровыя бізнес-навіны.

00.00, 05.30 Погляд знутры.

01.00 "Грошы" з Лу Добсам.

04.00 Лары Кінг.

OPT

8.00, 11.00, 17.00 Навіны.

8.15 "Зямля хаканьня".

9.10 Дак. дээткыў "Прыўсцьці з пакаяннем". Справа 2000 году.

9.40 Поле цудау.

10.35 "Падарожная нататкі".

10.50 Бібліяманія.

14.15 Краіна цудаў. "Чатыры мушкетёры".

16.00 Вялікае мыцьцё.

17.25 "Лёгкі дух!". У гасціцах у Міхаіла Будакімава.

18.00 Чакай мяне.

19.00 "Хто хоча стаць мільянэрам?".

20.00 Час.

20.35 Прэм'ера шматсэрынага фільму "Клетка". 1-я сэрыя.

21.40 Калыханка.

21.50 Крымінал.

22.35 Вялікі рэпартаж РТР. "Фрагменты хвізьца".

23.10 Вострасюжэтны фільм "Алошняя бомба".

1.05. Прагноз надвор'я.

РТР

7.00, 8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.

7.15 Москва - Менск.

7.35 Экспрэтыз РТР.

7.50 Весткі - Москва.

8.15 "Каралёк - пушка пеучая".

10.30 Афіша

Наша Ніва [5] 1 лютага 2002

9

ПРАГРАМА ТВ З 4 ДА 10 ЛЮТАГА

13.00 Сноубард. Кубак съвету.
 14.00, 15.30 Лыжи. Скачки з трамплину.
 18.20, 21.00 Футбол. Афрыканскі кубак нацы.

20.00, 23.00 Сумо. Турнір-башо.
 0.00, 2.15 Навіны.
 0.15 Прафесійны бокс.
 1.45 Экстремальны спорт. YOZ MAG.

ПЯТНІЦА,
8 ЛЮТАГА**БТ**

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.45 Навіны.
 6.10, 7.10, 8.10 Добрай раніцы, Беларусы!
 9.10, 17.00 Брыгады "Тыгра". Сэрыял.
 10.10, 15.40 "Прыгоды Шэрлі Холмса". Сэрыял для дзяцей.
 10.40, 18.40 Дзеянік XIX зімовых Алімпійскіх гульняў.
 11.00, 21.45 "Сямейная повязі". Сэрыял.
 12.20 Добры дзень, Беларусь!
 13.05 "Плятні". Маст. фільм.
 14.15 Дак.сэрыял "Скарбы сусветнай культуры" (Германия).
 14.30 Сад. мары.
 15.20 "Гораці". Мультсэрыял.
 16.10 "Пляц цудаў".
 16.20 "5x5".
 18.25 Зона Ікс.
 19.00 Кінакамедыя "Хто съмееца апошнім".
 20.40 Калыханка.
 21.00 Панарама.
 22.35 Дэяткістыны сэрыял "Аддзел па барацьбе з мафіяй". Заключная сэрыя.
 0.05 Беларуская дваццатка.

СТВ

6.00, 16.30 "Паўэр рэйнджэрз, ці Магутны рэйнджэрз". Сэрыял.
 6.30, 16.05 "Д'яблік". Мультсэрыял.
 7.00, 15.40 "Неймаверны Халк". Мультсэрыял.
 7.30, 15.15 "Прынцэса Сысы". Мультсэрыял.
 8.00, 18.50 "Тэма дня".
 8.10, 23.15 "Віртуальны съвет".
 8.20, 18.45 "Прэм'ер-парад "Сталічны". Гумарыстычная праграма.
 8.25 "Сынеданье з Лікай".
 8.30 "Прафесія - рапарцёр".
 8.35 Свабода слова.
 10.10 Увага. Пашук!
 11.20 "Шчасливая, Жэнкі!"
 13.25 "Працяг будзе...".
 14.15 Эпсы-чарт.
 15.25 Сэрыял. Дэтктыбу "Візьыт да Мінатаура". 5-я сэрыя, заключная.
 17.35 Крымінал.
 20.10 Крымінальная Расея. "Адмарозі". 1-я сэрыя.
 21.45 Наша кіно. І.Разанава, А.Панкратав-Чорны, Г.Гундарава, П.Кураўёў у камэдыі "Асабістая жыцьця каралевы".
 23.40-0.25 Кома.

CNN

7.00 Навіны.
 10.00 Бізнес-цэнтар.
 11.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00, 2.00, 3.00, 5.00, 6.00 Сусветныя наўіны.
 12.30, 14.30, 17.30, 0.30 Навіны спорту.
 13.00, 16.00 Бізнес Інтэрнэшнл.
 18.30, 22.30, 3.30 Пытаныне - адказ.
 19.30, 6.30 Амерыканскія наўіны.
 21.30 Бізнес-навіны.
 23.30 Вечаровыя бізнес-навіны.
 0.00, 5.30 Погляд з сярэдзіны.
 1.00 "Гроши" з Лу Добсам.
 2.30 Рэпартажы замежных карэпандэнтаў.
 4.00 Лары Кінг.

Эўрапорт

9.30, 10.00 Сноубард. Кубак съвету.
 10.30, 13.30, 18.30 Футбол. Афрыканскі кубак нацы.
 12.30 Алімпійская гульня. Зімовы дых.
 15.30, 16.30, 20.30, 0.15 Горныя лыжы. Скачки з трамплину.
 18.00, 23.30, 3.30 Алімпійская гульня. Спец. рэпартаж.
 22.00, 2.00 Алімпійская гульня. Ад Ліхеамэру да Нагана.
 0.00, 1.45 Навіны.
 3.00 Закачэньяне праграмы.

СУБОТА,
9 ЛЮТАГА**БТ**

7.00, 9.40, 15.00, 19.00 Весткі.
 8.15 "Каралек - птушка пейчай". Тэлесэрыял (Турцыя).
 9.05 "Новая "Старая кватэра".
 10.30 Афіша.
 10.35 "Санта-Барбара". Телесэрыял (ЗША).
 16.30 Плянета КВК.
 17.00 Прэс-клуб.
 18.00 Камэдыйны сэрыял "Дружная сямейка".
 18.30 Камэдыйны сэрыял "Юрыкі".
 19.35 Мясцовы час. Весткі - Маскава.
 19.55 Сэрыял "Лэздзі Бос".
 20.55 Фільм "Інтэрдзяўчынка", 1989 г.
 23.50 Апошні сэнанс. Прэм'ера. Вострасюжэтны фільм "4 паверх" (ЗША). 1999 г.
 1.30-1.33 Прагноз надвор'я.

Культура

9.15 "Партытуры не гараць". Аўтарская праграма А.Варгапціка.
 9.40, 16.35 Разуменне. "Палёты".
 10.45 "Цытаты з жыцьця". Ксения Марыніна.
 11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны

культуры.
 11.45 Разам з Фафалем.
 12.00 "Ох, ужо гэтыя дзеткі". Мультфільм.
 12.15 Чым жыве Расея.
 12.30 Музычныя дамы. Музей музичнай культуры імя М.Глінкі.
 13.00 "Маленкі ўцякач". Маст. фільм.
 14.45 Улада факту.
 15.10 "Навальнічныя камяні". Тэлесэрыял.
 15.35 "А раптам атрымаеца", "Заўтра будзе заўтра". Мультфільмы.
 15.50 Памяці вялікага паэта. "Яўген Сіманаў чытае Пушкіна".
 16.05 Сэнсацыя! Сэнсацыя? Сэнсацыя...
 17.50 "Хто там..." Аўтарская праграма В.Верніка.
 18.15 "Страсці па-італіянску". Телесэрыял.
 19.15 "Міхалі" Булгакаў. Чорны снег". Аўтарская праграма А.Сымлянскага.
 19.45 Дабранач, дзеци!

20.00 "Царская ложа". Фестываль Ю.Цемірканава "Плошча мастацтва".
 21.00, 21.45 "Сямейная повязі". Сэрыял.
 22.20 Добры дзень, Беларусь!
 13.05 "Плятні". Маст. фільм.
 14.15 Дак.сэрыял "Скарбы сусветнай культуры" (Германия).
 14.30 Сад. мары.
 15.20 "Гораці". Мультсэрыял.
 16.10 "Пляц цудаў".
 16.20 "5x5".
 18.25 Зона Ікс.
 19.00 Кінакамедыя "Хто съмееца апошнім".
 20.40 Калыханка.
 21.00 Панарама.
 22.35 Дэяткістыны сэрыял "Аддзел па барацьбе з мафіяй". Заключная сэрыя.
 0.05 Беларуская дваццатка.

СТВ

6.15 "Дзіўныя людзі". Дак. фільм.
 7.15 "У гасціцах у Тофіка".
 7.30 "Інспектар Гаджэт". Мультсэрыял.
 8.00 "Дыплядокі". Мультсэрыял.
 8.30 "Мурашки", Сэрыял.
 9.00 "Футурама". Мультсэрыял.
 9.30, 0.40 "M1". Музычная праграма.
 10.00 "Бафі". Сэрыял.
 11.00 "Экзотыка".
 11.15 "Рамонт".
 11.30 "Аўтапанарама".
 11.50 "Сынеданье з Лікай".
 12.15 "Свят спорту".
 12.45 Ваенна-прыгоднікі фільм "Адзін шанец з тысячы".
 14.45 "Выпадковы съведка".
 15.15 "Вовачка". Сэрыял.
 15.50, 16.20 "Чалавек-павук". Мультсэрыял.
 16.50 "Марш Турэцкага-2". Сэрыял.
 18.00 "Гадзіна пік".
 19.00 "Прэм'ер-парад "Сталічны". Гумарыстычная праграма.
 19.25 Фантастычны баявік "Судзьядза Дрэз".
 21.35 Фільм жахаў "Той, хто выгнае яўбяла-3".
 0.05 Начны музычны канал.
 0.10 Цэнтар забаваў "Мэдышан-авэню".

HTB

7.00, 9.00, 11.00, 15.00, 18.00 Сёняня.

7.15 "Вуліца Сззам".
 7.40 Съвет прыгод. "Люстэрка, люстэрка", 5-я і 6-я сэрыі.
 8.25 без рэцпту.

9.15 Крымінал. "Шчырае прызананне".
 9.45 "Жаночы погляд" Аксаны Пушкінай.

10.20 Кватэрна пытаныне.

11.20 Наша кіно. Камэдый "Міміно".
 13.25 Вандроўка натуралиста.

14.05 Свята гульня.

15.25 Прафесія - рапарцёр.

16.00 "Працяг будзе..."

16.55 Шоў Алены Сыцепаненкі.

18.40 Прафесія - рапарцёр.

19.20 Баявік "Кобра" (ЗША).

21.15 Крымінальны фільм "П'янае съвітаныне" (ЗША).

23.35-1.15 Сэрыял "Зорная брама" (ЗША). 8-я і 9-я сэрыі.

рох..." Мультфільмы.
 14.45 "Балет Ігара Маісеева".
 15.50 "З жыцьця лекара". Тэлес-пэклакт.

16.30 "Вакзал мары". Аўтарская праграма Ю.Башмета.

17.00 "Закон пустыні". Тэлесэры-ял.

18.00 "Сферы". Міжнародны аг-ляд.

18.40 Новая тэатральная гасцініца.

19.35 "Гістарычны канцэрты".

19.40 "Гісторыя Мінска" (фартэліяно).

20.15 У вашым доме. Андрэй Пят-рой.

21.00 Навіны культуры.

21.20 Асабістая успаміны пра вя-лікае жыцьцё.

21.25 Культ кіно. "У прысутнасці клуноў". Маст. фільм Швэція, 1997).

23.20-23.25 Праграма перадач.

HTB

7.00, 9.00, 11.00, 15.00 Сёняня.

7.15 "Вуліца Сззам".

7.40 Съвет прыгод. "Люстэрка, люстэрка", 5-я і 6-я сэрыі.

8.25 без рэцпту.

9.15 Крымінал. "Шчырае прызананне".

9.45 "Жаночы погляд" Аксаны Пушкінай.

10.20 Кватэрна пытаныне.

11.20 Наша кіно. Камэдый "Міміно".
 13.25 Вандроўка натуралиста.

14.05 Свята гульня.

15.25 Прафесія - рапарцёр.

16.00 "Працяг будзе..."

16.55 Шоў Алены Сыцепаненкі.

18.40 Прафесія - рапарцёр.

19.20 Баявік "Кобра" (ЗША).

21.15 Крымінальны фільм "П'янае съвітаныне" (ЗША).

23.20-23.25 Праграма перадачаў.

OPT

7.00 Навіны.

7.10 Мультсэнс. "Нязнайка на Месяцы". Частка 3-я.

7.35 КОАПП.

8.00 Слова пастыра. Мітрапаліт Кірыл.

8.15 Грай, гармонік любы!

8.50 Бібліяманія.

9.00, 14.00, 17.00 Навіны

0.10 Цэнтар забаваў "Мэдышан-авэню".

0.15 Начны музычны канал.

0.20 Кватэрна пытаныне.

Васіль Сёмуха: “Саюзны дзяржавы”

Васіль Сёмуха — фэнамэнальная зява ў беларускай культуры. Чалавек, які ў шэсьць год застаўся без сям’і, што загінула ад рук немцаў у часе вайны, усё сваё жыццё прысьвяці папулярызацыі менавіта нямецкае літаратуры. Ён перакладаў на беларускую мову творы Гётэ, Грымельсгаузена, Рыльке, Зюскінда, Ніцшэ. За савецкім часам Сёмуха быў рэдактарам найбуйнейшага беларускага выдавецтва “Мастацкая літаратура”, адкуль з прыходам Лукашэнкі да ўлады быў звольнены. Прынцыпавая незалежніцкая пазыцыя зрабіла Васіля Сёмуху персаной нон-грата ў дзяржаўных выдавецтвах, таму за апошнія сем год у дзядзькі Васіля назыўвалася дзеяць кніг перакладаў, што пакуль нідзе кнігамі не друкаваліся. Найгалаўнейшы сярод іх — Біблія, Стары і Новы Запаветы па-беларуску.

“НН”: Вы, чалавек съвецкі, узяліся перакладаць на беларускую мову Біблію. Да Вас гэта рабіў таксама съвецкі чалавек, доктар Скарына. Ці карысталіся Вы падчас працы ягоным перакладам?

В.С.: Натуральна, карыстаўся. Увогуле, дзіўная сітуацыя атрымлівасця са Скарынавай Бібліяй: яна не ўвайшла ў побыт беларусаў так, як, скажам, у Арменіі армянскі пераклад, у Грузіі — грузінскі. Там яны сталіся асновай захаванья наці. У нас гэтamu супраціўлялася царква, якая тут была і ёсьць расейская, і дзяржава, якая была расейская або прарасейская. Націю, у падмурку якой ляжыць Біблія, вельмі цяжка разбурыць. Біблію разбурыць немагчыма.

“НН”: А што Вы можаце сказаць пра Скарыну як пра чалавека пасыль падрабязнага знаёмства з ягоным перакладам?

В.С.: Гэта быў вялікі царкоўны рэвалюцыянэр свайго часу. За тое, што дазволіў сабе Скарыну ў гэтай Бібліі, палілі на вогнішчах ва ўсім Эўропе. Ён дазволіў сабе дзіве прадмовы, ён дазволіў сабе свой партрэт у Бібліі. Гэта было нечувана для ягонага часу. Можа, таму яму і перагарадзіў усе шляхі да беларускага народу.

“НН”: Ці даводзілася Вам чуць нараканыні: вось, маўляў, съвецкі чалавек, а ўзяўся перакладаць Біблію?

В.С.: Чуў. Мы маем пераклады, зробленыя тэолягамі. Там пануе моўная абмежаванасць. Каб перакласці Біблію ідэальна, трэба быць з аднаго боку духоўным чалавекам, тэолягам, а з другога боку — філёлягам. Але такое спалучэнне ўзнікніць практычна немагчыма. Для мовы лепш, калі ты філёлят. Но філёлят можа лепей і правільней перакласці Біблію, чым тэолят, які ня ведае мовы. Я — філёлят, а ва ўсіх тэолягічных пытаннях магу пракансультавацца ў духоўнікаў. Я раіусі з праваслаўнымі мітрапалітамі Мікалаем з Беларускай аўтакефальтай царквы ў Амэрыцы, з Юркам Рапецкім, выдатным тэолягам з пратэстанцкай місіі ў Канадзе, з іншымі дзеячамі розных цэрквей у Беларусі — пратэстанцкіх і католіцкіх.

“НН”: А зь юдэйскімі святынамі кансультаўваліся?

В.С.: Не. Я, шчыра кажучы, баяўся гэтых кансультацый, бо я хрысьціні, а юдэйскае разуменне Старога Запавету хрыщку розыніца аду хрысьціянска. Я баяўся іх упływu. Трактоўка самога тэксту ў іх іншай. Я і бе не хацеў, каб мой тэкст можна было трактаваць па-юдэйску адназначна. Я ўсё-такі павінен быў несьці хрысьціянскую трактоўку.

“НН”: А самі Вы да якой канфесіі належыце?

В.С.: Я па хрышчэнні праваслаўны. Па перакананыі ж на сёньняшні дзень трymаюся ўніяцтва, бо яно здаецца мне шляхам да юдэніі ў будучым і каталіцкай, і праваслаўнай, і пратэстанцкіх цэрквей. Колькі гэта стагодзідзяў зойме, я ня ведаю. Але гэта не прынашыць жыцці будзе.

“НН”: А якая, на Вашу думку, будучыня ў іншых веравызнанняў, прыкладам у разнастайных сектаў, якія апошнім часам з'яві-

ліся ў Беларусі?

В.С.: Я іні бачу ў іх вялікага зла. Ёсьць адзін храм, і да гэтага храму вядзе тысяча дарог. І хто бы якой дарогай ішоў, дойдзе да гэтага храму. Асуджаць, казаць, што ён ідзе няправільнымі шляхам, нельга. Ён ідзе даступнаю яму дарогай. Ён, можа, прыйдзе пазней, ён, можа, прыйдзе раней, хто ведае? Але яго дарога вядзе да адзінага Бога, які ёсьць і для мусульманаў, і для хрысьціянаў, і для юдэяў.

Колькі крыві было праліта ў імя Господа Бога, у імя Хрыста? Сотні, сотні тысяч, калі не мільёны людзей былі забіты, спалены, укрыжаваны. Усё гэта супярэчыць хрысьцінству, усё гэта супярэчыць ідэі Бога. Так што я стаўлюся да ўсіх сектантаў з разуменнем. Хай яны ідуць сваёй дарогай, перашкаджаць на траба. Пераконвайце.

“НН”: Калі ў беларускай мусульмане з'яўрнуліся да Вас з прапановай перакласці Кур'ан, ці згадзіліся?

В.С.: Ня ведаю, калі шчыра. У мене Кур'ан тут ёсьць на расейскай мове, вельмі разумная кніга, яе цікава чытаць. Тая ж Біблія, той самы Бог, нават прытыні і біблейская гісторыя паўтараеца.

“НН”: Адзін наш чытач з Амерыкі піша, што мусульманства — гэта рэлігія тэрарыстаў.

В.С.: Гэта як та. Глупства ён піша. Скажам, Біблія, Стары Запавет, — гэта таксама рэлігія тэрорызу, там Бог карае людзей тысячамі, сотнямі тысяч. І толькі Хрыстос прынёс ідзю ўсёдараўвання і ні кроплі крыва не праліў. Стары Запавет і Новы Запавет трэба разумець як дыягназ хваробы і мэтады ўніяцтва. Дыягназ хваробы — Стары Запавет, а лекі — Новы.

“НН”: Кажуць, што вывучэнне Святога Пісма — гэта вельмі вялікая нагружка на псыхіку.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі дзіве ці тры тысячы гадоў таму. Мы жывем у зусім іншых умовах. І тое, што для іх натуральна, для нас незразумела.

В.С.: Так, так. Цяжка зразумець лёгкім людзей, якія жылі д

НЯМА і БЫЩЬ НЯ МОЖА”

што гэта робіцца съядома, па-
просту акторы, якія агучваюць
гэтую ролі, і перакладчыкі не
валодаюць беларускай мовай.
Яны мысьляць па-расейску. І
гэта самае страшина для нашых
дзядзей, бо яны звыкаюць
мысьліць гэтымі канструкцыямі.
Вось русім самы страшны. А
што старшыня ці прадсядацель
— гэта нічога.

Цэнзара на іх няма

“НН”: У Беларусі няшмат ёсьць
людзей Вашага веку, якія кары-
таощацца Інтэрнэтам.

В.С.: Я, калі гляджу матэрыялы
Інтэрнэту, пачынаю нават шкада-
ваць, што няма цэнзуры. Бо там ну-
такое съмецьце, такое гаўно ёсьць,
што я ня ведаю, як можна публіка-
ваць гэта ўсё, каб людзі бачылі, ве-
далі і чытали. Калі ў краіне была
цензура, то апрача сваі адмоўнай
ролі яна рабіла і шмат карыснага.
Дзякуючы ёй на старонках друку не
зьдзілялася заведама нікчэмных рэ-
чаў. А ў Інтэрнэце ўсё гэта ёсьць:
бязграматнасць, непісменнасць,
безгусткасць. І ёсьць таксама
маса матэрыялаў вельмі карысных і
партрабных грамадству, дзеяліх я
туды і лажу, у гэты Інтэрнэт.

“НН”: А ці зьявіца ў Інтэрнэце
Біблія?

В.С.: Ужо ёсьць. На “Беларускай
палітчы” www.knihicom.biblija, на
украінскім, расейскім сайце ёсьць.
Можна яе таксама знайсці па спа-
сылках, што месьцяцца на маёй
сторонцы <http://members.fortunecity.com/siomuhai/>, або “Старонка Ва-
сія Сёмухі” на “Беларускай палітчы”.
Па публікацыі ў Інтэрнэце
прыходзіць маса водкуяў, заўвагаў,
я раблю папраўкі ў перакладзе.
Вельмі добра, што такая практика
існуе ў Інтэрнэце і што можна пра-
кансліставацца такім чынам зъ
людзьмі.

“НН”: А што яшчэ ёсьць на Ва-
шай Інтэрнэт-сторонцы?

В.С.: Там съвецкія пераклады
апошніх гадоў, у асноўным пазэзія.
То, што не публіковалася Інтэрнэт
часам дае нават большае кола чы-
тачоў, чым публікацыя. Што тыя
1000 экзэмпляраў накладу? Ня
больш за тысячу чалавек прачытае.
У Інтэрнэце ўсё-такі больш чыта-
юць. І чытаюць адукаваныя людзі.
Праўда, на кожныя гроши мае, каб
заплаціць за Інтэрнэт. Дый кампью-
тар мае на кожны. А мне дачушка
падарыла.

Шуфляда дзядзькі Васіля

“НН”: Кажуць, што ў Вас ця-
пер ёсьць дзевяць “съвецкіх пе-
ракладаў”, што нідзе не друка-
валіся. Якія гэта кніжкі?

В.С.: Дзевяць? Гэта нехта вас
ашукаў. Ляжаць два романы Штэфана Гайма, два романы Гу-
става Майрінка, роман Кляўса Мана, книга версаў Райнэра Ма-
рэя Рыльке “Часаслоў”, зборнік версаў Аляксандра Чакса, ла-
тыша, — гэта ўжо шэсць,вой —
сем. Ну і ляжыць велізарная,
можаце яе падзяліць на 66 кніг,
як гэта і належыць, Біблія. А
дзе ўзялі яшчэ адну? Зрэшты,
там драбноты яшчэ многа ўся-
кай (Брэхт, Дзюрэнмат, Марон,
куча пазэї) — можа, і набярэц-
ца на дзъве кнігі аркушаў па
пятнаццаць.

“НН”: І за колькі год у Вас
сабралася гэткая “шуфляда”?

В.С.: За гады праўлення Лу-
кашэнкі. Пасыля таго, як мяне
паперлі з “Мастацкай літарату-
ры” як няўгоднага нацыяналіста
праклятага. Тады паперлі мяне,
Барадуліна, Арлова...

“НН”: А калі б патэлефанаваў
зараз Лукашэнка і сказаў:

“Дзядзька Васіль, выдавайце
свае кнігі” — ці згадаіліся б?

В.С.: А хваробы — не згадзіў-
ся б прынцыпова. Хай лепш ля-
жаць, але я пад яго эгідай выда-
ваць я буду, бо ён гэта ўсё не-
навідзіць, і вельмі шчыра не-
навідзіць, усё душой не-
навідзіць.

Быць гаспадарамі ў сваім дому

“НН”: Нядаўна раздаваліся
преміі “саюзной дзяржавы”. Як вы
лічыце, ці варта іх браць дзеячам
беларускай культуры?

В.С.: Ну які прэміі саюзной дзяр-
жавы, калі саюзной дзяржавы няма
і быць ня можа. Гэта ўсё паказу-
ха, гвалт, шуміха — пустое. Вось
на Каляды ўлады раздавалі прэміі
“Чалавек году”. Мяне парадавала,
што сирод ляўрэатаў не было ані-
воднага літаратара. Усім сэрвіль-
ным пісьменьнікам і пастам —
стопрацэнтовым лукашыстам — ім
ужо параздавалі, і за што варта, і
за што ня варта. І яны ўжо вычар-
паліся на сённяшні дзень. А
пісьменьнікам процілеглага крыла,
“праклятым нацыяналістам”, Лука-
шэнка ня дасць ёй нічога, але гэта
якраз і добра.

“НН”: Калі саюзная дзяржава, як
Вы кажаце, гэта фікцыя, дык ці
варта нам баяцца падпісання
нейкіх саюзных дамоваў? Ці ня
будуть яны такім самай фікцыяй?

В.С.: Вядома, варта баяцца. Аб’-
яднаные такое прадугледжвае ру-
сіфікацыю па сцэнарыи Замяталіна,
які нашу культуру і літаратуру, ўсё
нашае, ненавідзіць. “І якое тут
дзіва: бо сам сатана строіць сябе
анёта съвятла, а таму не вялікае
нешта, калі і слуті ягоныя Ѹдоаць з
сябе апосталаў Хрыстовых” (2 Кар.,
11—15). Што ён можа праланаваць
нам у новай саюзной дзяржаве?
Ролю шасцьці суб’ектаў па абласц-
ях ці 90-га суб’екта? Навошта
гэта нам? Мы незалежныя, сама-
стайныя і такім павінны быць. Я
падтрымліваў і падтрымліваю
інтэграцыю эканамічную — з Расе-
йяй, з Захадам, з усімі суседзямі, з
усімі добрымі людзьмі. Каб мы ган-
длявалі, каб з намі гандлявалі, каб
нас паважалі і мы будзем пава-
жаць. Але для гэтага траба быць
гаспадарамі ў сваім дому.

“НН”: На Вашую думку, людзі
расейскай культуры — тыя самыя
русіфікатары — цікавіцца беларус-
кай культуры? Вывучаюць яе,
каб эфектуейшн зыншчыц?

В.С.: Калі чалавек пазнаёміўся з
чужой культурай, ён будзе яе па-
важаць. А расейская знаёмства з
намі — яно на якім узроўні? Гэта,
маўляў, наш малодшы брат. Бела-
русы, маўляў, — недачалавекі, са-
спаваные нешта расейскай, і ву-
чыць яго на траба, яго траба про-
ста вярнуць, бо гэта наша. Я могу
прывесці вам прыклад: вось бегае
мой сабачка, якога я называю Бэр-
та Брэхтайдуна. Сабачка невялічкі,
кокер-спаніэл, але яго накарміць
немагчыма, ён ніколі не наядадзецца,
ён вечна галодны. Ён ёсьць, ёсьць,
ёсьць, з яго пачынае лезыці назад.
Ён ўсё адно ёсьць і яшчэ глядзіць
галоднымі вачымі: дай яшчэ, дай
яшчэ, дай яшчэ. Гэта мне вельмі
нагадвае пазыцыю таго ж Жыры-
ноўскага і многіх расейскіх паліты-
каў, якія кажуць: гэта наша, гэта
наша, гэта наша і гэта наша. Як
калісці Ленін сказаў пра Даўёкі
Усход: “Край-то нашеіскі”. А
тыя землі ўсё гадоў 60 як
увайшлі ў склад Расеі. Або Чачэ-
нія. Толькі чуем: наша зямля, рас-
ейская зямля... Няма ніводнага
юрыдычнага дакументу, які пас-
тывердзіў бы ўваходжанье Чач-
ніі ў склад Расеі. Гэта дэ-факта
заявленая зямля. Але яна ніколі
не была і ня будзе дэ-юре расей-

ской зямлі. Расея ўсё ніяк ня
можа наесціся. Зы ён ўжо лезе
надзі, а ўсё адно хáпае і хáпае, і
яшчэ галоднымі вачымі глядзіць на
свет.

Хоць на бытавым узроўні расей-
цы ў Расеі паважаюць нас больш,
чым тыя, якія тут жывуць. Да нас
прыехала “на ловлю счастыя і
чинов” ўсякае пазадзідзе, якому
не засталося месца ў Расеі, Пры-
балтыцы, Прыднястроў, якому там
нама гагымасці зрабіць кар’еру.
Тут яны звышчалавекамі сябе
лічыць, пагарджаюць намі. А там у
Расеі сярод народу расейскага, дзе
я жыў і вучыўся пяць год, такіх
павеваў не было. Яны вельмі па-
важліва ставіліся да мяне і да на-
шай культуры. Менавіта там я зра-
зумеў, хто я, дзе я павінен быць і з
кім. Гэта дзякуючы менавіта расей-
кам я вярнуўся ў Беларусь.

“НН”: Ці можна сказаць, што
цияпера у Беларусі расейская і бела-
руская культура канкуруюць?

В.С.: Канкуренцыя, вядома, ёсьць.
Расейская культура — гэта вельмі
высокая і ўсходзячая культура, і
ніякі беларус ня можа абысці яе
так вось, нагой адкінуўшы. Часам
беларус зь вёскі, які імкненіца ў гор-
ад (каму хочацца гной растрасці
у пол?), без асаблівай агітацыі пад-
даецца русіфікацыі і пачынае начы-
ста адмаяцца культуру беларускую,
хоць і жыве ў ёй, зъяўляецца
ейным складнікам. Но культура —
эта яна проста пісьменнасць, літа-
ратура, мастацтва, жывапіс, гэта
узвес уклад жыцця, нават прымкі
народнае. А той беларус імкненіца
адно вярхі расейскай культуры
схапіць, не заглыбляючыся. Гэта
вельмі хораша паказаў Віктар Шніп
у “Сабачы гісторыях”. Ягоны
Граждан — чалавек, які зусім ня-
дабаўляўся ў горад зь вёскі і ўжо
лічыць сябе прадстаўніком вы-
сокай культуры, застаяўшыся лом-
пінам ва ўсёй сваёй істоцце. Ягоныя
“абураныя лісты” съведчыць пра
ягону міэрнасць, саўковасць...
“Сабачы гісторыі” — гэта знаходка
вашай газеты, дай бог, каб у Вікта-
ра Шніпа хапіла таленту і далей іх
пісаць.

“НН”: А ці была канкуренцыя
паміж расейскай і беларускай
культурой за Брэжневым, калі вы
працавалі ў выдавецтве “Мастац-
кая літаратура”?

В.С.: Увесь час, колькі я жыву на
гэтым съвеце, яна адчувалася. Можа,
не адчуваў яе, толькі калі
вучыўся ў школе і быў у дзікім за-
хапленні ад усяго расейскага. Вельмі
радаваўся, што навучыўся
гаварыць па-расейску.

На нашаніўскія тэмы

“НН”: І яшчэ колькі пытань-
ніў на актуальныя тэмы. Хутка
будзе юбілей опэры “Сялянка”,
напісанай Манюшкам паводле
“Ідыліі” Дуніна-Марцікевіча.
Сей-той адмоўна ставіцца да яе,
лічыць, што яна мацуе калін-
ильныя стэрэатыпы.

В.С.: Дарма гэтага баяцца. Гэта
наша гісторыя, якой мы можам
ганарыцца, толькі падаць яе тра-
ба з адпаведнага боку. Чаму гэта
наіўненская опера важная ў на-
шых дні? Бо зе ўсё пачына-
лася. Пасыля былі іншыя опэры,
а потым ужо расейцы нас пачалі
вучыць, што да 1917 г. тут не
было ніякай опэры і тэатру не
было. Зрэшты, калі самі яны ста-
вяць опера “Князь Ігар”, нікому
у галаву не прыходзіць, што гэта
вяртансць ў XII ст. Усё гэта па-
даецца як гісторыя і прымаецца
вельмі ўхвалы, з поўным разу-
меннем і гонарам. Так можна і
“Сялянку” прыняць. Яна съве-
дчыць, што ў Беларусі і да 1917-
га ўсходзячая культура была.

О беларускай мове! Твой съпеўны
гук будзіць
Рэха быльых гадоў —
Твой усъцешаны міралюбны
людзі,
Дзеці пушчай, садоў.

ласся ўся знаць на пастаноўкі
нашых операў.

Трэба паказваць “Сялянку”,
трэба і “Агатку” паказваць. Вось
паказалі “Фаўста” Радзівіла —
Эўропа была ўражаная, у пер-
шую чаргу немцы.

“НН”: У “Нашай Ніве” то-
чыца дыскусія пра стан бела-
руской літаратуры. Некаторыя
наши аўтары — Кастантын Тра-
вень, Даніла Жукоўскі — ка-
жуць, што беларускім пісьмен-
нікам траба менш пісаць пра
Чарнобыль, альгаголікай,
съмерць. Сённяня, маўляў, траба
жыцьцівярджаючай літа-
ратура, станоўчыя вобразы і
г.д. Што вы думаеце пра гэта?

В.С.: Я думаю, што яны ня маю-
ць пасыпіці. Пісьменнік мае пра-
ва, нават павінен пісаць пра ўсё.
Ніякіх забароненых тэмаў для
яго няма, ніякіх магістральных
напрамкаў, на якіх я варта
было б скіраваць і п

“Хавайся ў бульбу”

Гурт “Крамы”. “Bulba Records”, 2001
Дачакал! Перадавое чалавецтва мае на-
рэшце шанец наталіца новай порцыйай мо-
нага беларускага рым-энд-блузу, выгналага
з найлепшага беларускага фрукту — бульбы.
І заклік той, “Хавайся ў бульбу”, варты пры-
няць да ведама: праграму “Крамы” стварыла
вартую, ці не найлепшую ў сваёй гісторыі як
на музычным матэрыяле, так і па тэхнічнай
якасці.

Усяго 9 песняў у аль-
бом. Іхныя назывы
на чырвоным фоне
вокладкі пра-
чытатця яшчэ мож-
на, а воёв імёны
аўтараў і іншая
інфармацыя амаль
не чытацься.
Песні гэтыя раз-
ныя, рым-энд-блуз — хутчай пазнака агуль-
най стылёвой скіраванасці альбому, чым да-
кладная стылёвая ж харктарыстыка.

“Сібра мой Вірэніч Лёнік” — на вельмі¹
выразная песня, прысыччаныя знакамітаму
гітарысту, які тут мо ўпершыню ў жыцці²
выступае на CD з блузовым солом. Тытульная
“Хавайся ў бульбу” — яскравы, энэргічны
твор, безумоўны шлягер з наступальным
акампаментам. “Дай мне шанец” — з ліку
дыхтоўных “крамаўскіх” песняў. “Падае
дождж” — выкід філязафічнай энэргетыкі,
сур’ёзы, нават знакавы для Iгара Варащек-
віча твор, які можа съведчыць пра выхад
“Крамы” на якасна новы творчы ўзровень. У
песні “Свабоды мне дай” з разкім, імпульсіў-
ным прыпевам адчуваецца яўна рэха раней-
шай творчасці гурту (“Што дапаможа нам?”,
“Съветы анёў”). “Той час” крыху траціць ад
залішне акцэнтаванага гітарнага суправа-
дження. Запісаная ў больш павольным тэмпе,
песня ўспрымалася б лепш. “Ведай, гэта наш
блуз” — думаю, найлепшы ў альбоме твор з
даклада, густоўна распісанымі партыямі,
удальмі мэлёдый і тэкстам. Завіршаючы аль-
бом два рэмейкі — “Стары сабака” ды “Тэй-
там, налівай”, што я з задавальненінем і
зрабіў, калі Варащекіч у апошні раз нагадаў
тра ту прыемную аперацію.

Што піў? Зразумела, з бульбы гнаную. І пры-
гэтым ні асалоды, ні пачуцця законнага го-
нару не хаваў. Часцей быў таікі нагоды!

Бульбяны Слухач

“Келіх кола”, “Bip”

Гурт “Стары Ольса”. “Каўчэг”, 2001
Сама спроба рэстаўрацыі сірэднявечнай беларускай музыкі ўжо выклікае павагу і ціка-
васць. Лідэр “Старога Ольсы” Зыміцер Сасноўскі здолеў зберагчы туго раўнавагу густу,
калі слухаецца рэстаўрацыю этна цікава на-
толькі спаўлялістам, але й шырокай аўдіто-
рый. Уражвае, што часам самы мінімальны ін-
струментальны склад дазваляе музыкам ства-

рыць вельмі ёмі-
стую, густую, на-
сычаную гукавую
тканіну (“Закляць-
це”). Пры гэтым
аніякага адчува-
ння архаічнасці,
якога рэальна мож-
на было бы чакаць,
не ўзымае.

У першым з на-
званных альбомаў ёсьць на толькі музыка
інструментальная, але й песні. “Стары Оль-
са” валодае адразу пазнавальнай манерай
выканання. Уключыўшы ў альбом малавядо-
мых творы, музыкі яшчэ раз пацвердзілі,
наколькі багаты народны арсэнал: “Келіх
кола”, “Што й па мору” — гэта гатовыя шля-
геры!

Другі альбом дае ўяўленне пра тое, што
музыкі не спыняюцца на дасягнутым,
разыўваюць свой праект. Зяяўляючы новыя
партиры — ан-
самбль “Кон-
трападанс”, адчува-
еца нават пры-
сутнасць ды-
джэй, ды, у рэ-
пэртуары ёсьць
аўтарскі кампа-
нізм, што не вы-
падаюць з агуль-
нае стылістыкі. Ня
таксама ў “Старога
Ольсы” атрымалася: калі “Пена піва” сягае
ранту шлягеру, дык “Нямон” крыху супра-
чыць агульному напрамку, выдае ў нечым
наўмысную “робленасць” музыкі.

Упрыгожвае альбом і натуральнае гучанье-
не асноўных інструменттаў. “Стары Ольса”
мае ўсе шанцы для далейшага разывіцця.

Стары Слухач

“Swing station”

Ансамбль традыцыйнага джазу “Рэнэанс”.
“West Records”, 2001

Зявілася яшчэ адна фірма, якая спрабуе
рабіць бізнес на айчынай музыкы, прычым
некамэрцыйнай. “West Records” зрабіла ста-
ку на беларускі джаз і не памылілася: другі ў
гітарыст ансамблю “Рэнэанс” альбом атры-
мавае вельмі ўдалы.

Музыкі выконваюць жыцьцярадасную, ап-
тымістичную папулярную музыку з большага
20—30 гадоў XX ст. (у тых часы іншая “папы”
не існавала), але беларускія джазмэны
надзвычай творчы паставіліся да спадчыны
Гершвіна, Элінгтана, Прымы ды іншых зорак
мінлага. Практыка ўсе ўключыла ў альбом
п’есы вызначаючыя ў “зяяўтых” з аргі-
нальных вэрсіяў аранжаваныя, а аў-
тарскімі прачытанынямі папулярных твораў
традыцыйнага джазу. Гэта выгодна адрознівае
“Рэнэанс” ад большасці сэннянін
джаазовых ансамблей.

Адкрываючы альбом тэмай “Washington
And Lee Swing” у аранжаваны Генадзя Крэ-

мера, першага кірауніка ансамблю. У якасці
аранжавальнікаў выступілі й іншыя музыкі
“Рэнэансу” — ціперашні грамадзіні Izraіlo
Сямён Гарэлкі, трубач Мікалай Федарэнка
(шыкоўную сола!), піяністы Алекс Цюцюноў
(жыве ў ЗША) і Андрэй Лабізўскі,
а таксама малавядо-
мымі на радзіме, аднак надзвычай
прафесійны кам-
пазытар Леанід
Гушкі. Чаго вартас-
ягонае прачытаны-
не традыцыйнай
беларускай тэмы
“Чаму ж мне на-
піць”! Гуці разбудава-
юць неў八字цівую джазу
структуру мэлёдіі да прымальных парамет-
раў, а самі музыкі дадалі сходы дасыціннасці,
прасплюваўшы ў канцы “Чаму ж мне на-
піць?” і скончыўшы п’есу біцьцём посуду. Атрымала-
ся арыгінальная і весела.

“Рэнэанс” — адзіны ў Беларусі джазавы
калектыў, які здабыў Гран-пры міжнароднага
джазавага конкурсу: у 1998 г. менчукі пера-
маглі на XXVIII міжнародным конкурсе “Złota
tarka” ў польскім горадзе Ілава. Яны былі
анансаваны ў якасці гасці на афішах
XXX фэстывалю, аднак запрашэння чамусыці
не дачакаліся. Даставатка паслушаць, як “Рэн-
эанс” выконвае “Solitude” Элінгтана і “Oh,
Lady Be Good” Гершвіна, каб пераканацца,
што гэтыя музыкі ня будуть апошнім на любым
эўрапейскім джазавым фэстывалі. Дай
бог ім спонсараў на гэтыя паездкі!

Адроджаны Слухач

“Музыка для раздумаў”

Аляксандар Софікс. Аўтарскае выданыне, 2001

Гэта цікавая і рэдкая для Беларусі прагра-
ма, якая ўкладаецца ў стылістыку музыкі нью-
эйдж. Нетаропкай, мэльдзічнай манэрой выклада-
наны музычнага матэрыялу з дапамогай
электронных клявішных настройвае на спа-
гадлівасць і асэн-
саванасць кожнага жэсту, кроку,
бо гэта — музыка
безумоўна фонавая. Такога кшталту
праекты існую-
юць у Беларусі,
але на шырокую
публіку выхаду
ніколі ня мелі. Ці
то адвечны скеп-
тыцызм у адносінах да айчынных выкананіц
адыгрывае ролю, ці то проста няма адпавед-
ных сродкаў для “раскрыту” такой музыкі. Но
нью-эйдж карыстаецца няжай і ня дужа
вялікім, затое сталым попытам. А тут яшчэ —
беларуская прадукцыя!

Нью-айдж, як і джа兹 большага, — музыка
касмапалітычная. Можна напісаць нешта ў
гэтаі стылістыкі, карыстаючыся паз-
навальнімі беларускімі матывамі, але тако-

Студзенскія кніжныя навінкі

дыхніць на Салаўкі — і тое не па сваёй волі. У цэ-
лым выданыне будзе цікавае толькі вузкаму колу на-
вукоўцу.

Кнігу можна набыць у выдавецтве “Беларускі кніга-
збор”, а таксама ў салізібах ТБМ і ТБМ Менску.

Лідзія Савік. **Пакліканыя. Літаратура беларус-
кага замежжа.** — Менск: “Тэхнолёгія”, 2001. — 497
с. Аўтарка аналізуе творчасць Натальі Арсеньев-
ай, Уладзіміра Дудзіцкага, Янкі Золака, Хведара
Ільшавічі, Міаха Кавалікі, Уладзімера Кішішвічі,
Рыгора Крушыны, Алеся Салайі ды Масея Сяднёва.

Л.Дайнека. **Сълед вайкала.** Раман: Для дзе-
яцтва ст. шк. узросту / Маст. У.Анісіка. Менск:
Юнацтва, 2001. — 348 с.: іл. Чарговасе пэравыданье

гісторычнага раману пра малавядомыя старонкі
жыцця князя Усяслава Палацкага.

Лагвіновіч, Іван. **Піліпаўка: Верши.** — Барана-
віць: Святліца, 2001. — 52 с. А.Міцкевіч. Дзды: П-
эмса / Пер. з пол. К.Цывіркі. — Менск: Беллітфонд,
2001. — 304 с. Яшчэ адзін пераклад “Dzядou” у на-
ших кнігарнях. Цяпер кожны мае магчымасць вы-
бару паміж перакладамі Цывіркі і Мінскевіча.

М.Мятліцкі. **Жыцця глыбінныя віры: Верши і балады.** —
Менск: Маст. літ., 2001. — 383 с. У “Кнігарні пісменніка” гэту

кнігу можна набыць з аўтографам. Гэта — васямнаццатая кніга сэ-
рыі “Беларускі кніга-збор”.

Л.Дайнека. **Канічнік.** — Маст. літ., 2001. — 208 с. Ся-
мейна-абрадавая пазэзія й народны тэа-
тар... — Менск: Беларуская навука, 2001. — 515 с. Першая

з шасці кніжак сэрыі “Беларускі фальклёр: Жанры,
віды, пазэціка”. Кніга, як іад, падзеленая на чатыры

часткі, кожная з якіх расказвае пра адпаведныя

традыцыі, рytуалы іх пазыціональ-сльвёнае супра-
дажненне.

Сахута Я.М. **Беларуское народное дикторство-на-
прикладное мастерство:** 2-е выд., перарп. і дап. —
Менск: Беларусь, 2001. — 110 с. Тэарэтычны

дапаможнік: шмат экспурсаў у гісторыю таго ці

іншага рамяства.

Мастацтва

Выдавецтва “Беларускі кніга-збор” працягвае
выдаваць творы клясікай нацыянальнае літарату-
ры. Надоечы ў кнігарнях зьявіўся поўны Збор тво-
раў Чёткі. У кнізе зъмешчаны пазэтычныя творы,

адозвы й праклямациі (Чётка была сацыялістка),

празайчныя творы пісменніцы, чытанкі для дзяцей,

публицыстыкі й лісты. У “Дадатку” апублікаваны

дакументы й устаноўнікі па пісменніцу юнага

мужа — вядомага літоўскага дзеяча Стэпанаса Кай-
рыса, Юльяны Вітан-Дубейкаўскай, Уладзіславы

га нікто пакуль не рабіў. Вось і Аляксандар Софікс выступае як аўтар традыцыйнага ў нью-эйджкі кірунку, калі тэма той ці іншай часткі ўсёй скоты заяўляеца ў пачатку і пасля шмат разоў з нязначнымі варыяці-
ямі абыграеца, ствараючы ў выніку гэт-
ке павуціністое, мяккае гукавае палатно. Рытм тут не акцэнтуеца, ён адно падкрэслівае ўнутраную энэргетычную насычанасць тэмы. Адно хадзяліся б шырэйшай тэмбравай палітры, а съмляйшай распрацовак тэмі, бо, напрыклад, “Дождик (працяг)” занадта ад-
настайны, многа ў ім паўтораў.

Але, нягледзячы на гэтыя мінусы, праграма ў гамельчuk

Без прыдомку мас-

На мінульм тыдні слынна амэрыканская сцяявачка Пэгі Лі назаўсёды пераўасобілася ў свае песьні. Нельга сказаць, каб яе вельмі добра ведалі ў нашых краёх. Затое амаль кожнае імя з тых многіх, што атакалі яе жыцьцё і творчасць, — на слуху.

На століку маленкай віленскай кавярні ў кубку з гарбатай танчыць скрылек цытрыны. Здаецца, ён дакладна паўтарае рytm песьні, якую сцяявае Пэгі Лі. А за вакном цярушыць і цярушыць несушены зімовы дождик. Па тварах наведнікаў я бачу: яны ён не здагадваюцца, што гэта голас Пэгі Лі, не здагадваюцца, хто яна такая, і не здагадваюцца, што акурат днём яна пакінула наш заміны съвет, перасяліўшыся ў свае песьні. Але гэта не замінае наведнікам піць гарбату і размаўляць міжсобку ў камфортным атачэнні яе съпеваў.

Мог нічога ня ведаць пра яе і я. Пэгі Лі — зусім на тая сцяявачка, якіх бясконца паказваюць у тэлевізіі. Гэта выпадак, калі маскультура губляе прыдомак мас-.

Кажуць, што нарадзілася Пэгі Лі ў штаце Паўночная Дакота, а памерла ў Каліфорні на 82-м годзе жыцьця. Аднак усё ў гэтых звестках выглядае падазронна, прынамсі

патрабуе ўдакладнення. "Чыстакроўная амэрыканка" была насамрэч швэдкай, яе сапраўднае імя Норма Дэлорэс Эгстром. А яе доўті век быццам аспрачвае праўду пра фатальную слабодзею. Кажуць, што нават сваім спэцыфічным і пазнавальнім голасам яна абавязаная хваробе горла, якую перанесла ў юнацтве.

Распавяддаюць, што сваю кар'еру яна начала ў 1941 г. салісткай у аркестры Бэні Гудмэна. Здымалася ў фільмах, сама пісала песьні, займалася жывапісам і скуньптурай. У 69-м ёй далі "Грэмі" і назвалі найлепшай сцяявачкай сучасніці. За 40 гадоў Пэгі Лі запісала 60 альбомаў разам з самымі славутымі творцамі амэрыканскага джазу. Натуральна, такія біяграфіі можна пераказваць бясконца, як самое жыцьцё. Апроч твораў засталіся ў яе дачка, тро ўнукі і тро праўнукі. "Няўжо гэта ўсё і іншага ня будзе?" — съпівалася Пэгі Лі ў сваёй культавай для амэрыканцаў песьні...

Адзін джазавы крытык некалі напісаў пра яе: "Калі я чуюш дрыжкаку, слухаючы Пэгі Лі, гэта значыць, што ты мёртвы".

Што да ўсялякіх хворасцяў, дык на 82 гады сцяявачкі ў яе выпала спаўна. Гэта калі не лічыць траўму пры падзеніні зь лесьвіцай. Цікава, ці ёсьць людзі, якія за жыцьцё ані разу яна ўпалі з прыступак?

Між тым, выпадак славутай сцяявачкі стаў анталягічным у псыхолагіі. Яго апісалі Алан Ландсберг і Чарлз Фэй у сваёй працы "Сустречы з тым, што мы называем съмерцю". Гаворка ідзе пра выпадкі вяртання адтуль, з таго съвету, і пра матывы, якія прыму-

шаюць людзей вяртацца. Адзін з тых матываў — пачуцьцё адказнасці. "Сцяявачка Пэгі Лі выступала ў вечаровым клубе ў Нью-Ёрку. Сытны ў 1961 годзе і за кулісамі страціла прытомнасць. Яе адправілі ў лякарню з піэўмініяй і плеўрітам. Сэрца Пэгі спынілася, і калі трыцаці сэкундаў яна была ў стане клінічнай съмерці. ДПЦ (так скарочана аўтары называюць Досьвед Пэ-за Целам) Пэгі быў вельмі прыемны, але яе моцна турбавала думка пра вяртаныне. «Боль — зусім невялікая плата за тое, каб жыць для людзей, якіх любиш», — распавядала яна пасль. — Я не магла вытрываць смутку і туті адразвітання з дачкой».

Такую выснову робяць псыхолагі на прыкладзе Пэгі Лі. Дарэчы, падрабязна даследаваў гэту праблему Алеяс Адамовіч у сваім апошнім аповесці *Vixi*. Адамовіч спасылайцца на ангельскіх мэдыкаў, якія зафіксавалі шмат съведчанняў таго згаданага прыемнага стану перамяшчэння ў іншую сутнасць, што, што Ландсберг і Фэй называюць Досьведам Пэ-за Целам.

Мне падумалася, што съпей можа разглядзца як мэтафара таго досьведу. Асабліва такі съпей, як у Пэгі Лі. Урэшце, песьні і застаюцца як зафіксавалі шмат съведчанняў таго згаданага прыемнага стану перамяшчэння ў іншую сутнасць, што, што Ландсберг і Фэй называюць Досьведам Пэ-за Целам.

У 1961-м галіндзкая рок-група "The Tornados" высывіцляе, што гурт з такой самай назавай ужо ёсьць у Англіі. Музыкі вырашаюць перайменавацца ў "The Golden Earrings" — "Залатыя Завушніцы" — песьню з такай назавай з рэгістру аўтара Пэгі Лі "The Tornados" выконвалі з наилепшым поспехам. Першыя туры пад новай назавай прынесла музыкам эўрапейскі поспех. А сёняны "Golden Earring" — прызнаныя клясыкі рок-музыкі.

Сама Пэгі Лі мела творчы і дзэлавыя канкты з многімі зоркамі моладзевай на той час культуры. Да прыкладу, з Полам Макартні. Менавіта пад яе імем ён браў банкаўскі кредит на выпуск альбому "Band on the run". І гэты праект меў поспех.

Урэшце, тое, што песьні Пэгі Лі цяпер перапіваюць многія сучасныя зоркі, съведчыць пра іхнюю жывучасць. Вось і Мадонна ўключыла ў свой альбом "Эротыка" песьніку

"Fever" — "Ліхаманка". Нават у нас тады ў тэлевізоры паказвалі гэтыя канцэрты, дзе Мадонна з русланімі грудзімі і радыёмікрофонамі добрыя дзіні гадзіны лётала па сцэне, нібы ў сапраўднай ліхаманцы.

Заўсёды зьдзіўляла тое, што на Захадзе не было такога бар'еру паміж рок-музыкі і традыцыйнымі выкананіццямі.

Цяжка сабе ўявіць, каб у 70-я Тамара Раеўская або Віктар Вуичыч выступалі зь "Песьнярамі" ці "Сузор'ем". Калі на заходзе гардкореры накшталт "Deep Purple" запісвалі альбомы разам з Лёнданскім сымфанічным аркестрам, у нас цяжка рытм-сэкцыя, напружаны фарсіраваны голас і гітарныя "запілы" ўсё яшчэ маглі абраціць слых публікі. Крыі божа! Памятаю, як нават у канцы 70-х, калі мне давялося граць у адным менскім, як тады казалі, вакальна-інструментальным ансамблі, на нейкім конкурсі журы запатрабавала адлюцьць аппаратуру, усе гэтыя "непрыстойныя" бас-гітары ды ёнікі. Хоць съпівали мы лір'янчулу баладу "Таполі" на верш Янкі Купалы. У тых часы ў беларускім грамадзстве прыблізна на адным узроўні дзволенасці былі троі тэмы — сэкс, рок-музыка і родная мова. Сёняня шмат што зьмінілася. Публіка спакойна ставіцца да бурнага патоку расейскіх эратычных газетак, нізкія праобразы расейскай папсы, у якой нікога ўжо не бянтэжаць цяжкія барабаны і нястрымны віск вакалістаў. Толькі родная мова засталася на тым самым паўпадпольным становішчы.

...За акном усё цярушыць несушены зімовы дождик. А песьніка, таکая ж сумналі, — пра летні дзень. Цытрынавы скрылек у кубку з гарбатай ўсё марудней паўтарае яе рytm, пакуль нарэшце не замірае ад музыкі некалі выпадкова сустрэтаі і цяпер ужо незабыўнай Пэгі Лі.

Сяргей Дубавец

Інтэлігент-сацыяліст

Памёр французскі сацыяліст Г'ер Бурд'ё. Ён быў з шэрагу тых, каго Салжанцын называюць "заузятымі карыснімі ідэятамі", адштурхаваючыся ад выслойнай Леніна пра карыснікі ідэятаў-інтэлігентаў, якія па сваіх дурасці могуць ліць ваду на млын камуністычнага рэжыму. Салжанцын, як вядома, адмовіўся сустрэцца з Сартрам. Ня мог ні прымірыцца з людзьмі, якія лілі сълёзы на цяжкай долі жыхароў Афрыкі, але заплюшчвалі вочы на зверствы сталінскага рэжыму ці пераконвалі жыхароў падсавецкіх рэспублік у іхнім шчаснім лёссе. Бурд'ё належаў да тае самае традыції. Ён быў ня з тых кансерватораў, якія хочуць, каб у іх адрас гаварылася або толькі добрае, або нічога.

Ягоныя працы, пачынаючы ад "Нашчадкаў" (1964) і сканчаючы "Сацыяльнымі структурамі эканомікі" (2000) — усяго ён выпусліў іх 25 — лічыцца клясыкай новае францускае сацыялізму. Г'ер Бурд'ё быў ня толькі ўдэліўным наўкоўцам, але і інтэлектуалам, што ўмешваўся ў ўсіх значных грамадзкіх дыскусіях. Ён пальміяна крытыкаваў ўрады сацыялістаў, новых лейбэралістаў і сацыял-дэмакратаў у краінах Заходніх Эўропы. "Дзесяць гадоў знаходжаньня сацыялістам

пры ўладзе, — пісаў ён у 1992 г., — дарэшты разбурылі веру ў дзяржаву і саму сацыяльную дзяржаву, давяршачы спрачу, пачатую ў імя лібералізму ў 70-я". "Здраўце" палітыкаў ён склікаў проціпаставіць "актыўнасць інтелігенцыі": "Ня можа быць эфектуўнай дэмакратыі без крытычнай працівагі ўладзе. Гэтаю працівагі ў першую чаргу з'яўляецца інтэлігент".

Змаганню супраць нэалібералізму ва ўсіх ягоных формах Бурд'ё аддаў свае апопнія сілы. У першую чаргу ён кртыкаваў сучасную систэму СМІ. У кнізе "Пытанні да сапраўдных гаспадароў съвету" Бурд'ё сядроў іншага пісаў: "Гэтая сымбалічнаў ўлада, якая ў большасці грамадзстваў існавала як некаторых асонаўцаў, пачатую ў імя лібералізму ў 70-я".

Ен належкаў да тае зўяртавай

лівіцы, якая здолела зрабіць глыбокі аналіз некаторых аспектаў сучаснага капіталізму. З тae лівіцы, якая пры гэтым мае настолькі амбітаваныя далягліяд і веданніе съвету, што ў палоне сваіх тэарэтычных пабудоў і вісцэралінага антиамэрыканізму гатовая абараніцца, напрыклад, палітыкі Лукашэнкі (гэта скама як учора яна захаплялася Маю, Ко Шы Мінам ці камандантэ Маркасам) праста таму, што адчувае нястрымную патрэбу ўвесі час нечаму процістаяць і нешта адпречваць. Якая пастулюе "універсалізм", "інтэрнацыяналізм" і "мультыкультуралізм", але няздолная ясна і гучна выказацца ў абароне мовы і культуры, якія бескаромні дыскрымінуюцца тут побач. З тae лівіцы, якая даўно перастала быць сынонімам справядлівасці...

Бурд'ё памёр. Не забывайма, што і мы, як і ён, пры ўсіх сваіх добрых намерах, глыбіні ведаў і яснасці зроку, непазыбежна памыляемся на кожным кроку, кожны дзень. Будзьма ўважлівы і паблажлівы да сваіх кртыкаваў і на боймася зъмяніць пазыцыю і прызначаць свае памылкі. І на дай бог нам памяраць з адчуваннем паразы сваіх ідэяў.

Мікола Бугай

навіны культуры

"Кастрычнік" рамантуюць

У найбуйнейшым сталічным кінатэатры "Кастрычнік" ужо некалькі месяцаў ідзе рамонт фільмаў не спыняюцца. Замяняюцца паркет, які праляжаў там 27 год. Апроч таго, "Кастрычнік" станецца першым у Беларусі кінатэатрам, дзе прыступі складаў будзе абсталіваны адмысловымі ліхтарыкамі, каб гледачам было зручна шукаць у цэмеры свае рад і месца.

Юрась Барысевич

Канцэрт у гонар каралевы

На канцэрце ў гонар 50-годзідзя праўлення каралевы Вікторыі Брытаніі Лізаветы II на адной сцэне выступіць Пол Макартні і Мік Джагер. Апроч таго, у съяўточным шоў возымуць удзел Стыві Ўандэр і Філ Колінз. Канцэрт пройдзе з чэрвеня перад усёй каралеўскай сям'ёй і 12-тысячнай аўдыторыяй. Жывуючу трансляцыю гэтага мерапрыемства будзе ажыццяўляць ВВС.

Пляны беларускіх кінэматаграфістаў

У 2002 г. "Беларусьфільм" плянуета выпусціць пяць новых мас-такіх карцінаў, трэバць якіх будзе звязаны з саседамі і з прынятніцем расейскага капітала. Летася на "Беларусьфільме" звязаны трэбаць пойманамістэрскімі расейскага кінэматафістаў 5000 доляраў, прызначаных Лужковым у выгледзе прэмii!

Паводле Інтэрнэту

дзе варта быць

Лекцыя і танцы

7 лютага прайшоў конкурс на найлепшия фотарапортажі пра Москву "Сярэбраная камэра — 2001". Мерапрыемства ладзілася ў другі раз пад эгідай мэрыі, таму бадзёры аптымізм савецкага ўзору пранізвілі здымкі, а праблемы твораў сацыяльнай тэматыкі не ставала. Яшчэ б — хто зі бедных фотамастакоў стане рызыкаваць магчымасцю атрымаць 5000 доляраў, прызначаных Лужковым у выгледзе прэмii!

Паводле Інтэрнэту

</

З УСЁЙ

Рэстайруюць кляштар

Пачалася рэстайрацыя былога кляштару трынітараў у Воршы. Іх падзялівалі на пачатку XVIII ст., выкарыстоўваўся ў пасыльваниі час пад зананлы архі і кыльлэ. Цяпер да яго падвялі цэнтральнае ацяпленыне (раней архісты грэлі ўзімку печкамі-галинкамі, а ў сковішчах стаяла мінулава тэмпэрatura) і водаправод. Адначасова з рэстайрацыяй поўніка архітэктуры будзе ўпрадакванаўскія тэрыторыя. Застаецца вырашыць адну проблему: знайсці адпаведнае жысьць і не селькім сям'ем, якія ўпарты адмайлюцца да прапанаваных гарыканамі кватэраў і працягваюць кышць у будынку кляштару. Хочацца спадзявацца, што пасля рэстайрацыі кляштару трынітараў дойдзе чарга і да ацалелых будынкаў шылых манастирскіх ордэнў — езуітаў, юзаўлянай, францішканцаў.

Дапамажыце музэю

З-за недахопу фінансавання засядаў сёлета без падпіскі музей Уладзімера Караткевіча ў Воршы. Гарадзкое аддзяленыне "Белсаюзпраект" бясплатна перадае яму нефэлізованыя асобнікі беларускіх помоўных выданняў, але готага нечастатковы. Музэйшчыкі звязываюцца да ўсіх з просьбай дасылаць у музей (вул. Леніна, 26, Ворша, 211030) газеты і часопісы з матэрыяламі пра асобу ѹтворчасць Уладзімера Караткевіча.

23 кнігі са Шчэцінай

Цудоўныя калядныя падарунак зрабіў музэю гісторыі і культуры Воршы жыхар Шчэціна Ежы Чаеўскі. Музэйныя фонды адразу папоўніліся 23 кнігамі па гісторыі, гензалії, геральдыцы, картографіі Польшчы і Беларусі, а таксама шматлікімі копіямі архіўных дакументаў і мапаў XVII—XIX ст. Чаеўскі, інжынер па прафесіі ды апантаны даследыў гісторыю Вялікага Княства Літоўскага, кажа, што гэты падарунок не апошні.

Віктар Лютынскі, Ворша

100 даляраў як за адзін

У Кобрыні калія прадуктовое крамы №5 невядомая асоба прадала пэнсіянэркам адзін далір ЗІША, звязаны з яе грошы як за 100-дзяровую купюру. Цікава, што спачатку ў руках махляў і была сапраўдна "сotka", якую яны разам з пэнсіянеркай нават правервалі ѹ "абменніку". Летася кобрынская піліцыя раскрыла 7 гэтаў, але 6 з іх былі раскрытыя.

У войска нападлітку не бяруть

Дзесяць навабранцаў, што звязаліся ў Пінскі венкамат у пецвярзомістане, былі адпраўлены да дадомі. Ні работнікі венкамату, ні афіцэры вайсковых частыц не рзыснули ўзяць іх пад сваю адказнасць. На прызыўніку складзены практаколы аб адміністрацыйнай адказнасці. У гэтыя прызыўнікі хлопцы ўжо на трапяць.

Памідоры на галаве

25-гадовы мужчына з Лунінецкага, напішыся, крэпка пасправаўся з жонка, скапіў ся стала

УДАКЛАНЕНЬНЕ

У "НН" №2 у першым сказе артыкулу "Беларусь у лістэрку самагубства" замест "найбольш іх было ў 1987—88 г." трэба чытаць "найменш іх было ў 1987—88 г." А ў артыкуле "Гісторыя самагубства" памылкова быў пазначаны год, калі Купала спрабаваў зрабіць сябе съмерць: гэта было не ў 1929-м, а ў 1930-м.

Крайны

слойкі з памідорамі ды раптамі разбіў яго на ўласнай галаве. Са скаліванай ранай ён быў тэрмінова шпіталізаваны ў раённую больницу.

Славянскі базар у Берасьці

У Берасьці з 1 лютага распачаў працу яшчэ адзін гарадзкі крыты рынак. Прычым у наўзвычай выгоднымі месцамі — па вул. Камсамольскай, 6, у цэнтры гораду, якраз каля чыгуначнага вакзалу. Завешаў новы базар "Славянскі" — вялізныя літары відцаў здалёк.

І.Хведаровіч, Берасьце

Зачынілі дзяве больніцы

Адразу дзяве вясковыя больніцы зачынілі на Астравечыне — Гервяцкую ды Кемеліскую. Замест іх там ціпер амбуляторы ў дзённым стацыянарам. Іншымі словамі, удзень хворыя лечыцца ў амбуляторы, а начуе дома. Такім чынам дзяржава ашчаджае грошы.

Мар'ян Вянгроўскі, Астравец

Аблілі й падпалілі

Жылкар Баранавіч 51 год, засядаў ў свайго сябра. А 22-й пайшоў да хаты, аднай праз якую гадзіну ўскочыў назад у кватэру сябрука, палаючы, як паходня. Абгарэла больш за 50% цела. Ачуняў ён толькі ў шпіталі на кароткі час і распавёў, што яго ablілі бэнзынамі, удзені хворыя лечыцца ў амбуляторы, а начуе дома. Такім чынам дзяржава ашчаджае грошы.

Руслан Равяка, Баранавічы

Створаны кампьютарны клуб

Паводле прэс-службы БНФ, на сядзібе БНФ пачаў працу кампьютарны клуб. Задачай тэхнолагічнага клуба будзе беларусізацыя кампьютарных праграмаў, большасць з якіх пакуль існуе толькі ў англійскіх версіях.

Новая габрэйская газета

У студзені пабачыў съвет першы нумар габрэйскай газеты "Анахну Кан" ("Мы тут"). Плянуецца, што яна стане своеасаблівым кантрастам з ужо існімі ў Менску выданнямі габрэйскіх грамадаў — газэтамі "Авів і Берега".

Аўтар новага праекту палітоляг Вольф Рубінчык кажа: "XXI стагодзінне на дварэ, а ад некаторых "лідэраў" габрэйскага руху патыхае няйнайач як духам сарадніні стагодзінне XX-га. Мы не хадзімі агулем кіпіц з прыстасаванствамі рэдактараў існіх габрэйскіх газет — карыстаючыя ж гэтыя выданыні позўным попытам і ў Беларусі, і за мяжой. Але — маем тое, што маем. "Вызваленіне габрэя" — тое, дзеля чаго новая газета заставана..." — кажа ён.

Першы нумар атрымаў больш літаратурны, чымся публістычны, — зь вершамі Ізі Харыка ды Рыгора Рэлеса. Знайшлося месцаў й для аналізу апошніх падзеяў габрэйскага жыцця — разбураныя сынагогі на Дзімітраў, 3 і стрыманай рэ-

“Наша Ніва” 90 гадоў таму

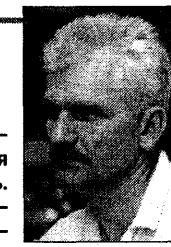
Барані Віленскай губ. 9 студзеня ў нашай вёсцы ўстроілі елачную забаву, дзе ўся вёска весела правяла вечар. Дзеци тутэйшыя вельмі добра ўпісаліся, дэклімуночы беларускія вершы. Нягледзячы на то, што з гэтых хлапцоў ніхто не адукаваны. Відаць, свая мова робіць іх свабоднымі. Эдвардова съмеху найболей дала дэклімуночы вершу "Панскае ігрышча". Зъ вілайт уявагі слухалі і іншыя беларускія вершы Бурачка, Купалы, Коласа, Паўлоўчы і др. Не абышлося тут бязь съпеваў: пелі песні "Гусі", "Хмары" і інш. Шкада толькі, што вечар абышлося безь беларускіх танцаў.

Анунцы Сарняжны
21 студзеня (2 лютага) 1912 г., №3

калёнка Алеся Бяляцкага

Дзёньнік і дзёньнік

Усе, хто ведае пра дзёньнік Максіма Багдановіча, падзяліліся на два лягеры. Адны за тое, каб надрукаваць гэты паўтары старонкі напаўсцёртага тэксту, другія супраць. Разумею тых, хто ня хоча, каб гэтыя запісы Максіма ўбачылі съвет. Яны сапраўды інтымныя і, як перакананы, піса-

Лукашэнка на ліберыйскіх марках

Паштовае ведамства Ліберый выпусліла камбінаваны аркуш са 190 марак з партрэтамі кіраунікоў дзяржаваў і ўрадаў, якія ўзялі ўдзел у Канферэнцыі лідэрў краін — съброду ААН у Нью-Ёрку 6—8 верасня 2000 г.

Сярод амаль дзясятка соцен прэзыдэнтаў, каралеў і дыктатараў Лукашэнка апінуўся ў першым радзе на 14-й мэры, Пуцін у 8-м на 8-й, Клінтан у 10-м на 9-й. Есьць там і былы прэзыдэнт Югаславіі, а цяпер вязень tryбуналу ў Гаазе, Мілошавіч.

Зъдзіўляе, праўда, наяўнасць на марках і паліях аркушу надпісаў на кітайскай мове. Ці не зьяўляе ён фальшыкай дзяялкou ад філіялі, сумніваецца расейскі часопіс "Філатэлія". Але фірмы, якія працаваюць аркуш калекцыянарам, досьць салідныя.

Яўген Жарнасек, Ворша

Памёр апошні аўганскі леў

Адзіны ў Аўгандзтране леў Марджан у суботу памёр ад старасці ў Кабульнікі заапарку. Апошнім часам з лівом, чыё імя перакладаецца як "карал", назіралі прадстаўнікі некалькіх міжнародных арганізацый, якія прывезлі ў Кабул з Нямеччыны 38 год таму.

Свініні і шпінат

Японская вучоныя ўкаранілі ў ДНК свініні ген шпінату. У выніку эксперыменту нарадзіліся парасці, мяса якіх утрымлівае больш разнастайны набор вітамінаў, чым у звычайніх свінін. Да таго ж яно менш тлуштае. Праўда, яго пакуль ніхто ня єў, бо парсочки тялькі надзвычайныя каштоўныя. Апроч гэтага, японская генетыкі сёлета здолелі вырасць свініні з дзікіх кветак, узятых ад іхніх зародкаў.

Паводле Інтэрнэту

Водгук

“Парадайны” плягіят
Майму чытачу з Горадні

Мяне ўжо дайно нічога не

зъдзіўляе. Уражвае толькі нематываўная зас্লылівасць. Крыніца якой часця — звычайная зайдзірэсць, наўрат калі носяті сам гэтага не ўсьвевамляе. Пазайздросціць майму кату за "кіцекет"! Каты — жывыя. Ім, як і нам, трэба есці. І калі мой чытак думае, што таніней будзе абыходзіцца беларускай ежай, дык ён памыляецца. Пагатоў, у краіне, у якой кепкі людзям, зъяўляючыя събір, тая ж кашечка ежа, якія падзіліся на падваднай лодкай. Калі чытак будзе гэтак назяляць, яму ператварыць яго нават у сълзіка на насікомае, якія калісці Кафка Грэгара. Але ня буду. Хоць пісъменнік усё можа.

Адзін пісъменнік некалі сказаў: за мяжой савецкія людзі пра ўсё разважаюць з выданымі свайго прымыту. Карэнныя гарадзенцы, якія вывіліся, ня ведаюць чыннай язікай. Але дазваляе сабе кіпіц. Якія пісъменнікі некалі сказаў: за мяжой савецкія людзі пра ўсё разважаюць з выданымі свайго прымыту. Карэнныя гарадзенцы, якія вывіліся, ня ведаюць чыннай язікай. Але дазваляе сабе кіпіц. Якія пісъменнікі некалі сказаў: за мяжой савецкія людзі пра ўсё разважаюць з выданымі свайго прымыту. Карэнныя гарадзенцы, якія вывіліся, ня ведаюць чыннай язікай. Але дазваляе сабе кіпіц. Якія пісъменнікі некалі сказаў: за мяжой савецкія людзі пра ўсё разважаюць з выданымі свайго прымыту. Карэнныя гарадзенцы, якія вывіліся, ня ведаюць чыннай язікай. Але дазваляе сабе кіпіц. Якія пісъменнікі некалі сказаў: за мяжой савецкія людзі пра ўсё разважаюць з выданымі свайго прымыту. Карэнныя гарадзенцы, якія вывіліся, ня ведаюць чыннай язікай. Але дазваляе сабе кіпіц. Якія пісъменнікі некалі сказаў: за мяжой савецкія людзі пра ўсё разважаюць з выданымі свайго прымыту. Карэнныя гарадзенцы, якія вывіліся, ня ведаюць чыннай язікай. Але дазваляе сабе кіпіц. Якія пісъменнікі некалі сказаў: за мяжой савецкія людзі пра ўсё разважаюць з выданымі свайго прымыту. Карэнныя гарадзенцы, якія вывіліся, ня ведаюць чыннай язікай. Але дазваляе сабе кіпіц. Якія пісъменнікі некалі скозаў: за мяжой савецкія людзі пра ўсё разважаюць з выданымі свайго прымыту. Карэнныя гарадзенцы, якія вывіліся, ня ведаюць чыннай язікай. Але дазваляе сабе кіпіц. Якія пісъменнікі некалі скозаў: за мяжой савецкія людзі пра ўсё разважаюць з выданымі свайго прымыту. Карэнныя гарадзенцы, якія вывіліся, ня ведаюць чыннай язікай. Але дазваляе сабе кіпіц. Якія пісъменнікі некалі скозаў: за мяжой савецкія людзі пра ўсё разважаюць з выданымі свайго прымыту. Карэнныя гарадзенцы, якія вывіліся, ня ведаюць чыннай язікай. Але дазваляе сабе кіпіц. Якія пісъменнікі некалі скоз

Ева Вежнавець

ВІЗЫТ АРХІВАРЬЮСА

scherzo

Прыходзіў у госьці Архіварьюс і распавядаў, як людцы замаўляюць у архіве радаводы. Там усё ёсьць, у тым архіве, што не пагарэла ў войнах. Запісалі нашых продкаў у касыцёлах, цэрквях, судох ды мэтрыках розных: хто нарадзіўся, памёр, ажаніўся, хрысьціўся, украў, забіў, данос напісаў. І мастак ёсьць, які вам ваш радавод імамалю ўглядзе разлапістага дрэва. Толькі гроши плаці.

І расказваў мой сябра, што ўсе людзі, нават салідныя бабры, уяўляюць сваіх продкаў як людзей добрых. Ніхто ня хоча пра сваіх зладзюганаў ведаць.

Прыходзіць раз мужчына, пыхаты, настапыраны ўесь, і гаворыць з выкшталтам расейскім: «Я потомственны учитель, все ў моём роду были учители. Из поколения в поколения передаются у нас рассказы о пропадеде. Мы все равняемся на него. Он был директором гимназии в 18-м веке, известен как человек большой души, помогавший бедным и убогим, заботившийся об учениках, философ, знал пять языков, красавец с аристократическими чертами. Я прошу вас всё-всё разуметь о нём». И сышоў клиент, духоўнасцю тамімы.

Такія замовы завуцца «тэматычны запыт» і каштуюць грошай. Сталі мы капацца, а былі яшчэ няучаны горкім досьведам і не ўзялі авансу. XIX стагодзьдзе — лічы, нашыя дні, яшчэ дыхаюць, і нам з судовых архіваў стала ўсё вядома пра гэтага гіганта духу. Нават літаграфія захавалася.

Выявілася, што:

а) пра працьнікі фіскалом, які пісаў даносы на вучняў і выкладчыкаў у «пяты аддзел», выкryваў «польскую крамолу» і «вольнодумство»;

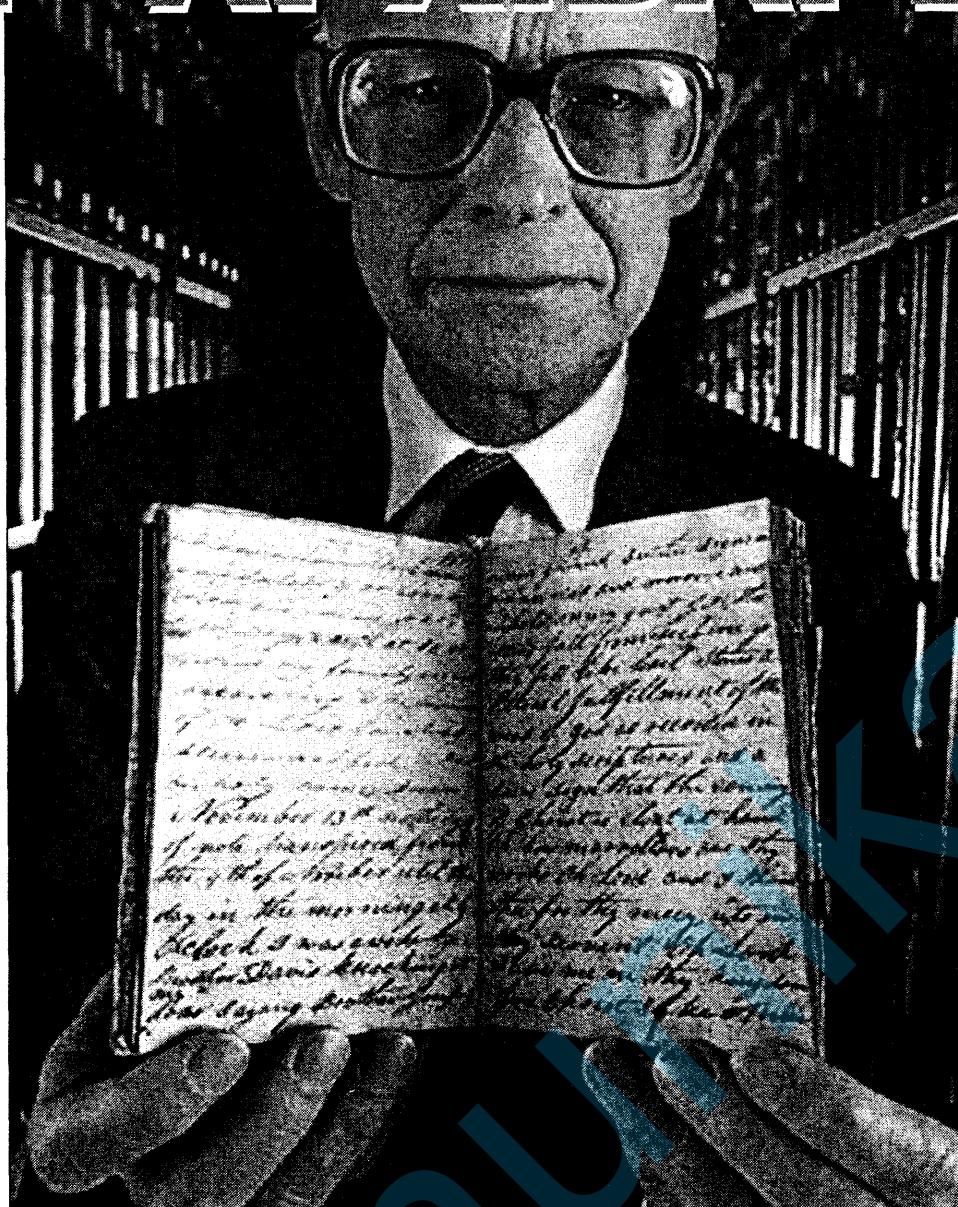
б) быў завербаваны пасылья рэвізіі, якая выявіла, што «отец-благодетель» краў у гімназісту-пансыянераў «коровье масло» фунтамі;

в) знайшліся лісты гімназістаў, якія скардзіліся на прыставаныні ѹ гвалты з боку дырэктара;

г) з пяці моваў ён ведаў па пяць слоў, да якіх жыўцом прыточваў расейскія афіксы; даносы ягоныя абсалютна не пісьменныя;

д) твар меў таўстаносы й нізкалобы, глядзеў з дурною пыхаю, і літаграфіст гэта сумленна адбіў.

Дырэктарка вынесла нашчадку пульхронную тачку і ўрачыста прамовіла: «Віншую Вас! Нам удалася знайсці небывала

шмат матэрыялу. Ваш продак сапрауды выявіўся незвычайна асобай». Настанік пагартаў тэчку, адсунуў яе і невыразна прамовіў: «Я этого не видел». Ён сышоў, не заплатіўши за двухтыднёвую працу цлага аддзелу. Напэўна, і зараз заклікае сваіх дзетак раўніца на ідэал.

Архіварьюс кажа, што подласць, дабрыня, вар'яцца перадаюцца з пакаленьня ѹ пакаленьне. У кожным родзе раз на пакаленьне нараджаецца «падлюг» і

«святы», «вар'ят» і «вучоны», «дзялак» і «летуценьнік». Мала таго, ланцуг роду замкнёны і мае паўторныя зывёны. Так, сынам і дочкам даюцца аднолькавыя імёны. Так, у адным родзе старэйшыя дачкі падсвядома называлі Касамі аж з XIX ст.: Катарына, Katarzyna, Екатерина. У іншай сям'і малодшыя сыны былі Язэль, Ёсіп, Йосиф альбо Jozefy й паміралі ў маленстве. Супрацоўнікі архіву парайлі маладой жанчыне, што замовіла радавод,

и

ў чалавека быў прывязаны шчыт і кароткае кап'ё-суліца.

Чалавека вельмі непакою ѿ месяц..
Леанід Дайнека, «Меч князя Вячкі»

Амэрыканскі пісьменнік паставіў бы, мусіць, першым другі абзант, не рызыкуючи адцягваць спакушэнне чытача. Амэрыканскія клямкі самі хапаюць за руку, калі апынешся ад іх на дастаткова малай адлегласці. Каб нашым клямкам такі спрыт... Амэрыканец, што праўда, змагаецца толькі за посьпех свайго твору, яму ня трэба ратаўца мову.

* * *

У творах беларускіх аўтараў першыя абзацы працуюць як выдатны фільтар. Працінуща праз ягоныя поры чытачу не лягчэй, чым таму вярблоду праз вушка іголкі. Ды ісці трэба супраць пльні, супраць грамадзкай думкі, супраць шэрый палеры, абыходзячы безыліч спакусаў.

Ня ўсе і не заўсёды пазбываюць эфектнага пачатку. Пісьменнікі ў прынцыпе ведаюць, што прыцягвае зі неадольна сілаю. Чытач шукава высоката напружаны, канцэнтраваны субстанцыі, рафінаванай думкі. Яму траба магутныя эмоцыі, бурлівия падзея, незвычайная прыгажосьць, экзатычныя краіны, развязаныя псыхалагічныя проблемаў, падмацаваныя шляхетнага съветапогляду, тлумачэнні сэнсу існавання — усё тое, што нялічыцца здабыць у будзённым жыцці.

І хай сабе аўтар ня можа ці не зьбирацца даваць гэта чытачу. Але ён абавязаны пабяцаць — прычым у першых радках. А там, магчыма, чытачу будзе даспадобы якраз тое, што для яго падрыхтавана. Чытачу жа лічыцца раман «Імя ружы» Умберта Эка, перанесычаны тэалёгій, лацінай і сэмітыйскай. Чытачу і нахваляваюць. Глытаюць прастолінейнае маралізатарства апошніх

пазбываюць гэтага імя. У трэцім родзе на працягу чатырох пакаленьняў маткі трапілі левае вока.

Людзі, якія лічаць сябе «истинными русскими дворянамі», з горыччу даведваюцца, што да 1830 г. тут такіх не было. А былі літоўскія нобілі, магнаты, шляхта зямляне (дробная шляхта) ды земляробы-селяне. Шмат хто адпрэчвае радавод калі выяўляеца, што продкі ў Сярэднявеччы былі ня нобілі, не магнаты, ня шляхта і не зямляне. Многія перажываюць шок, зьведаўшы, што ў родзе былі сэрыйныя забыцы, каты, зладзе, прасталыткі, славутыя канакрады й фальшиваманісты. Славянафілы млеюць ад таго, што іхныя продкі пераважна габрэі.

Пра ўсё гэта архівы адсторонена паведамляюць. Будзьце гатовыя, ідучы замаўляць радавод.

Пара старых НКВДыстаў, якія (пародок!) ганарыліся сваім дваранствам, вырашылі зрабіць сыну-кадэбісту падарунак у выглядзе радаводу. Сям'я вылучалася фэнаменальнай нянявісцю да ўсяго беларускага. Выявілася, што іхныя продкі, уніты ѹ каталікі, жылі пад Улою, акуратна бралі ўдзел ва ўсіх антырасейскіх войнах і закалотах, а зваліся Марцінамі, Цыпрыянамі, Дамінікамі, Крыстынамі, Малгрэтамі, Схалядкамі, Філемінамі і да т.п. Сантымантальныя каты дрыготка рукою адсунулі радавод і прашалясьці: «Вы ошиблись».

Архіў ня можа памыляцца. Там ўсё строга, у архівах. Нашчадкі ўсё ўведаюць, а значыць і нам трэба быць лапачкамі. Зь іншага боку, на ўсё ад нас залежыць. Мы толькі зывёны ѹ ланцугу, мы бездзаможныя дзеци перад лічылкам: лялечка, балетніца, каралева, сплетніца, падлюга, святыя, вар'ят, вучоны, дзяляк, летучынік, зраднік і герой, прасталыткі й мадонна, ну, вы зразумелі маю думку.

Такая своеасаблівая рэінкарнацыя.

Нехта адпрэчыць сваё дрэва, на якім распрылі атрутныя дулі, а нехта прыме — Бог усім бацька.

Стаяць без каранёў ці цягнуць імі з гле-бы гной і лой? Глядзі сам.

Сыходзячы, Архіварьюс съмляецца — адна бабулька даслала запыт на радавод: «Я нічога ня ведаю пра сваіх продкаў, але вы лёгка знайдзце іх па тым факце, што на іхнай зямлі пад ігрушаю Марыя нарадзіла Езуса».

Святыя Дзяды, хадзеце сюды!

Клямкі

Krystyna Klymko

Тэатар пачынаецца з вешалкі. А тэкст — зь першага абзану. Ад яго залежыць, адкладзе чытаць кніжку, зазірне ѹ канец, каб адразу даведацца, чым ўсе скончылася, ці будзе чытаць старонку за старонкай. Ягоная цяплівасць будзе выпрабоўвацца яшчэ неаднойчы, але выпрабаваныне першымі радкамі — найважнейшее.

Ангельскі пісьменнік Форэстэр заўважыў аднойчы: «Няўдалы сказ можа вярнуць чытача да рэчаінасці, як гук зламанай галінкі насыцярожка аленя». Першыя радкі мусіць выконваць ролю прынады, якую прыцівае здабычу, распальваючыя прагу да тлумачы сумненіні. Першыя сказы — гэта як клямка, за якую чытач склічыць, намагаючыся адчыніць дзіверы і пазнаёміцца з прапанаванымі тэкстамі. Калі клямка нязручная, сълізкая ці брудная — ён пойдзе шуканы лепшай.

Прыгледзімся да беларускіх твораў:

«Я еду па вузкай дарозе сярод жыту. Глыбока ўрэзваюцца каліяны ѹ аксамітную мяжу-дарогу. Часам наабапал пападаюцца ямы, і, пераяджаючы іх, я гойдаюся на сваіх драбінах, як у кальцы. Конь бяжыць. Пырахе і патрэсвае грываю. Пуга ляжыць у драбінах, і калі мне хочацца паддаться каню больш дху, дык я крышку събечану ды гукну:

— Но-о!

Тады зноў пырхне, страсяне грываю, грунке калытамі мой буланы, і я адчуваю прыемную дрыготу...

Янка Скрыган, «Калія вогнішча», 1928 г.

«Ты чакаеш мяне калі шыкоунага гатэля Don Giovanni. Збоку — доўгі мураваны плот жыдоўскіх могілак, уздоўж якога спыняюцца здарожныя аўтобусы. Усе чакаюць, сярод іх і тыя, хто карыстаецца мовай, на якой лаяў сусьветную

ў чалавека быў прывязаны шчыт і кароткае кап'ё-суліца.

Чалавека вельмі непакою ѿ месяц..

Леанід Дайнека, «Меч князя Вячкі»

Буржуазію самы жывы за ўсіх жывых кітайгарадзкі нябожнік. Вечер, колі ледаваты даждж. Ты настаўляеш каўнер, зашпільваеш на ўсе гузікі дайгі плащ улюблёнае колеру хакі. Ты чытаеш, не дэмантртруна, але падкрэслена, мясцовую дзівлюхомную газету. Спачатку патутэшаму, потым той жа тэкст па-англійску альбо наадварот. Ты — ня іхні. Ты не прызнаешся. Аўтобус спыняецца.

Ты прыгінаешся, каб выцягнуць зетраўбуагі дарожную торбу...

Сергей Астравец, «Макаранічная Біблія», 1998 г.

Цытаты можна множыць бясконцца. Яны абрываюцца там, дзе першасная ўвага адскочыла ад тэксту, як гумовы мячык ад съцыні. Што аўтар хоча сказаць, куды цягне чытача, чітога яму не патлумачыўшы? У яго няма аўтарытэту Коласа ці Быкава, навошта ён выпрабоўвае чытакую ўвагу і на кожа адразу, пра што ідзе гаворка? Хаця б вось гэтак:

«Рака трывожна шумела ѹ начным эмроку. Пахла гнілымі водарасцямі, рыбай, паленым драўляным вугалем, які штогод выкідавалі ѹ Дзівіну з дружынай кузьні, што стаяла на самым беразе.

Чалавек нячутна, як прывід, вынырнуў з вады. Трымаючыся левай рукой за бервяно (гэта быў разбураны вілагальцю і часам ствол калісці магутнай ліпі), ён плыў, шырокі і моцна падграбаючы правай рукою. За спінаю

разьдзелаў эпапеі Толкіена ды радуюцца, што книга шчэ ня скончылася.

Твор належыць аўтару, але першыя радкі ён мусіць з пакараўца чытатчу. Для моцнага твору гэта будзе толькі камэрцыйным прыёмам, але слабейшыя можа зыншчыць. Бо сама сабою ў аўтара паўстане пытанье: а што ж такога незвычайнага я намагаюся тут сказаць? Ці стрымлюю я дадзене ѹ першых радках аўтарамі? Калі ж не, ды што могу сказаць у сваё апраўданыне?

Вядома, неабавязковая пачынаць іншыя (media res), як Леанід Дайнека («У порубе сядзелі тroe. Старэйшы, бацька, быў прыкаваны ланцугом да цёманай дубовай сцяны.» — «Сълед вяўкалака»). Можна ўжыць іншыя сродкі — трапічны эпіграф, прыгожую фразу.

Ніхто не забараняе зрабіць уступ чытакі і забыткынам, як у рамане Каараткевіча «Хрыстос прыязмліўся ѹ Гародні». Але няпросты для чытаки першы разьдзел інтыргуе яго ці на кожным другім сказам. Ды яшчэ тыя см

Гімн- КАНСТРУКТАР фэльетон

Прачытаў я на вашых 16-ці старонках, што найвышэйшым саіваленнем створаная ва ўрадзе камісія, што мусіць раіца — але як Бацька вытрашыць, так і будзе — і прынесьці гімн. А значыцца кожны Граждан у адпаведнасці з паэтычнымі здолнасцямі ёсць тымі патрэбнасцямі можа туды пісаць і выказвацца. Дык вось я вам і пішу. Яно, канечне, ідэальна б было пакінуць усё так, як было, каб мы, беларусы, з братняю Русью ды пад музыку Сакалоўскага, значыцца, гэта самае, але рэалнасць такая, што з гэней Русью мы, усыледзві мудрай палітыкі, то цалумяся, то плюемся — і якая яна нам пасыла гэтага братняя? Таму я прапаную замяніць у бессыміротным праізвядзені Кімковіча радок пра Русь словамі “з лёгкай грусьцю”, што будзе аднаўраменна рабіць акцэнт на трагічнай гісторыі нашага народу, не расхадзіцца з нацыянальным мэнталітэтам і — на ўсякі выпадак — навіца асацыяці з міравай рускай класічнай пазіцыі сярэбранага (а таксама меднага і бронзавага) веку і гоголеўскай шынэлі.

У якасці магчымых кандыдатаў на ролю Леніна, пра якога нават я ўжо амаль забыўся, хто гэта такі, у пятых радку гімну могуць — у залежнасці ад палітычнай сітуацыі — выступаць прэзыдэнт братнія Русі Путін і непрыміримы змараў з рэжымам Шчукін.

Пра партыю цяпэр таксама што сціявай, што не сціявай — няма яе, кармілікі, а парціі славіць, каторыя есьць, бяз толку: галік. Таму прапаную напярэдадні чарговага філіпу з імперыялістичнымі акуламі на прадмет заахвочвання інвеставання ўмоўнімі адзінкамі ёканомікі краіны замяніць у партыі “п” на “х” і гэтым самым ствараць відзімасць перамогі дэмакратыі беспарадкаў у нашай асобна ўзятай краіне.

Паколькі далей другой сінтызы гэты гімн нікто ніколі не пляў, далейшы яго разглядліч на толькі непатрэбным, але і шкодным з пункту гледжання эканомікі інтелектуальных высілкаў і газэтнае плошчы. А вось прыніць запасныя варыянты гімну на выпадак зъменяўшай у геапалітычнай сітуацыі, безумоўна, варта. Раз Савет Яўропы чакае, каб нашым гімнам стаў “Мы выйдзем шчыльнымі радамі”, трэба пайсці юму наусстрач. Гімн гэты ёсць прынцыпе нішто сабе, толькі ё адным сваім радку не адпавядзе Канстытуцыі 1996 году, для нас съюзі і нерушымай. У песьні згадваецца штандар колеру, які народ адназнач-

на не прыняў, які ідзе ўразрэз з нашай падліткай і правакуе на акты гражданская не-павінавенія. Таму прапаную замяніць нічым не апраўданую ягоную акраску на адпаведную роісанасці і самой душы нашага народа чырвона-зялёную. Праўда, колер рыфмуеца шляхам перакрыжаванай рыфмы зь іншым радком, але гэтую праблему можна рашыць бяз страт, а мо і з набыткамі. Новы варыянт можа гучыць так:

Няхай жыве наш утрапёны,
Наш беларускі волны духу.
Штандар наш чырвона-зялёны,
Пакрытый сабой народны рух!

Калі ж шаноўная камісія мяркуе, што само слова “штандар”, нягледзячы на нэутральную ўжо колеравую гаму, ужо само сабой скіле да думкі пра акты гражданская не-павінавенія (а я даўно лічу, што штандар можа быць толькі ў вялікай Рэспубліцы Беларусі) можа быць толькі ёсць сцяга), тады ў канчатковым варыянце гімну трэба замяніць падазроне слова на любімага намі таварыша Жандара.

А каб дасягнуць поўнае згоды ў грамадстве, стаўным бальшавікам можна дазволіць па вялікіх сіяяннях Пасхі й Акцыябарскай развалюнді сціяваць яго на

матыту “Інтэрнацыяналу”:

Мы выйдзем шчыльнымі радамі-амі
На во-ольны родны свой прасто-о-ор!
Хай во-ля вечна будзе з на-амі,
А гва-алту мы дамо адпо-ор!

Што тыхыцца магутнага Бога, дык яго, как ізвесна, няма, а таварыша Жандара на ягонае месца анік ня ўставіш — па рytme не падыхаць.

“Пагоня”, напісаная клясыкам у Ялце, няхай гімнам Ялты і будзе, а мо нават усяго чарнаморскага ўзбярэжжа, а нам я не сучыце. І справа тут ня ў тым, што яе з году ў год мэтадычна выконваў варожы голас на жоўтай заходній радыёстанцыі, — навоцта нам гімн з конём ў галоўнай ролі, калі іх народ не прыніць? Дык Вострая Брама на Мінскія вароты.

А зрэшты, страдальцы вы мае за народ, якія розыніца, пад якую песню яму зараз бяз шапкі стаіць? Усё зъменіцца з цячэннем урэмяні — і Жандар, і штандар, і гімн, які б пекны ні быў, за кумпанію нагамі накрыеца. Застанецца толькі да самай вашай съмерці з вами!

Граждан

Аленку з Сянна з Днём народзінаў віншуе дэзідзка Алесь для дзетак

Запрашоў ў дзіцячу студыю “Рагнеда” (габзлен, малюнак, лялькі). Кірава, 14, Менск. Аўторак, чацвер з 16-й да 19-й. Т.: 227-12-84

ідзі

“Савецкае шампанскае” Астрайца выратавала ад дэпрэсіі. Дэзідзкі, што выпісаў “НН”. Ео зірку ў шапіку на кошт — ледзь не паваліўся. ZIDZI

Чаму не друкуце сялянскага календара з катапісімі і праваслунымі сіяяннямі, як у пачатку мінулага стагодзінды?

На польскай мытні груба парушаюць права чалавека. Тарасюк Р.

А ты, Алеша, лабузу мой пекны, як будзе як той Лёша з батонам, бяры, як што даюць, бо то як дагоняць і дадуць з разбагету. Гражданка Н.Б.

“Беларусь для беларусаў!” — лёзунг новага стагодзінды. Патрыёт!

Аляксен! Усё будзе добра, бо ён з намі і з тобой. Сястрычка

Нацыянальны супраціў і духове Адраджэнне — барабацца

супраціў рэжыму і з Беларусь! Малады Фронт

Бог цібе любіць! Пакайся, вер у Ісуса Хрыста — і будзеш забалены. ХІТ

Беларуская форма — хрысціянскі змест — элемэнтарная формула беларускага нацыянальнага жыцця. Нацыянальная ідэя

МФ праводзіцца трохмесячны вулічны марафон “Беларусь” — па ўсій краіне. Беларусы, далучайцца! Т.: 284-50-12, 239-65-25

Набуду 1-ы том Янкі Купалы, 1, 2, 3 тамы Р.Барадуліна. Т.: 259-55-40

Беларусы! Набываце чытайте часопіс “Нацыя” — першы паўнага выдачы нацыянальнага Авангарду, голас змагарнага Беларускага Нацыяналізму. Нацыя перададзіс!

праца

Дэзідзка (25 г.) шукае працу. Вышайшая эканамічнае адукцыя, ангельская мова. Разгледжу ўсе разумныя працаправы. Т.: 224-91-60 (Таксія)

Дапамагу пачаць сваю працу ў хаце (не распайдзяцьчынене). Прыбытак ад 200 у.а. Нескладана! Могуць усе! Ад Вас капэрта са зв/а+купон б/а: а/с 122, Менск-89, 220089

Набуду купон БЯСПЛАТНАЙ ПРЫВАТНай АБВЕСТКІ

Запоўніце гэты купон, і мы надрукуем Вашу абвестку (не больш за 15 слоў) БЯСПЛАТНАЙ. 220050, Менск, а/с 537

Тэкст

Імя і прозывішча
Адрес, тэлефон

Беларускі царкоўны каляндар

У рэдакцыі газеты “Царква” (вул. Дворнікава, 63, Берасцьце, 224014) ды ўсіх грэцка-каталіцкіх парафіяў можна набыць Царкоўны каляндар на 2002 г. з вялікімі каляровымі фатадзімкамі былых уніяцкіх сіяянняў Беларусі.

Цена каляндура — 5000 рублёў. Ахвяраваны за каляндар разам з адрасамі для дасылкі трэба дасылаць на адрас рэдакцыі “Царквы”. Наклад каляндура — 1100 асоб-нікай.

Адрес уніяцкай парафіі Св.Язэпа ў Менску — пр.Пушкіна, 50, уваход з тарца, па лесьвіцы ўні. Імша — штодзень з 19-й.

Шаноўныя дзетачкі і паночкі-Начальнікі!

Хто толькі вам апошнім часам ні пісаў — і Граждан, і Сабака, і Прафасар, і Студент, і нават Бацька. Гэта я, Ваша Маць, ўсё чытаю і вазмушчаюся, і ўжо не могу маўчыць з-за гэтай грызны, якую распачалі вышынізваць таварышы. А найбольш у мяне ablіvaеца сэрца крывёю за Віцо Шніпа, якога вы апошнім часам заціскаеце, дзе толькі папала, і я вас разумею, бо вы яго зусім ня ведаеце. А ён жа хлопец талковы, вусаты і яшчэ ня лысы. Ён у мяне старшы у адрозненіне ад некаторых. Праўда, у войску савецкім не служыў — прыгварыўся паетам. Мы думалі, што гэта ненадоўга, ды не — памыліліся. Са сваімі вершамі ён у Москву паехаў. Там блытаўся некалькі гадоў. Хадзіў па фільгармоніях і аж трэ разы да Леніна ў Маўзалей сіяянняў. Даведаўшыся пра гэта, мы ўсёццы былі перапалохаліся, думалі, што зусім давершаваўся, бо, будучы яшчэ школьнікам, хадзіў да Янкі Купалы ў Вязынку са сваімі паперамі. У Маскве Леніна яму мала — ездзіў у Ясную Паліянду да Лівы Талстога. Ня ведаю, што яму там сказали, але пісаць на кінусі і праз не-калькі гадоў паляцеў у Грузію да Маякоўскага. Вярнуўся ня солана хлябаўшы. Але праз пару гадоў зноў панесла яго на чыстая да Маякоўскага. Вярнуўся з мэдальным ляўрэацікам. Так што і гэты наш Граждан, відаць, хутка пойдзе па верных стапах Віцо Шніпа са сваёй “Шахерызайдай” і забярэ ўсе прэміі. Таму Вы правільна робіце, што не друкуеце ягоныя волі. І каб на крыўдзіць Віцо Шніпа, які, у адрозненіне ад некаторых Гражданоў, Сабак, Лысіх, Прафесараў і іншых пісак, бачыў Леніна, друкуйце спачатку Віцеву пісаніну, бо ён, калі так можна сказаць, Бацька ўсёцца пра гэту вялікага і разумнага народу і ўпярод бацькі чаго ім усім лезыці куды ім хочацца. Застаўся вернае вам

Ваша Маць

Маладафронтавыя на ўсёй Беларусі, пад'ём! Усе на кампанію “Беларусь — у Эўропу!” Тэлефанайце, далучайцесь!

Малады Фронт

Т-а-а-т-а-а! Што табе падарыць?! Твае цацкі

А ў кога гэта хутка Дзень народзінаў! Ці не ў татуна? Кэт і Зэся

Падымес нос — каб сажнem не дастапі. Перажывем Луку — фашысты якія стрывалі! ZIDZI

Нічка-Зычка, ці дачаюцца я твой прывітан'ня? ZIDZI

Хочаце на дурніцу зъезідзіць вільно? Я таксама... ZIDZI

“Бярозка” друкуе здымак “Тату”... Я трапіў у размыніні, ды мабыць, не ў ту... ZIDZI

Пісак — катам, вон — гражданам! Даеш старонку пад прывітнай абвесткай! ZIDZI

“Святы Дуброві — Крысці Пяроспар” — адзіны незалежны рэсурс беларускага сеціва: www.dubrova.cjb.net

кантакты

Мічнук (40/170/53) з в/а, бяз шк/зв, пазнамёллю з жанчынай (35—40 гады), без дзяцей, ня скільней да паўната, хатнай, для стварэння сям'і. А/с 12/9, Менск, 220013

Дзе набыць сцяг у Віцебску? dahit@tut.by

кіт, музыка

Аўдзіо, відэо, паштоўкі, іншэ — фольк, фольк-рок, паст-фольк, Сярэднівек, рыцарства. Т.: 220-68-74

Беларуская музыка і незалежная музычная сцэна на сайце http://michelson.by.ru. На нашым сайце таксама магчымы замовіць беларускія і замежныя касеты, звязаныя з намі па e-mail: michelson@tut.by ці праз звязчайную пошту: а/с 62, Горадня-3, 230003

Набуду 1-ы том Янкі Купал